

R O M Â N I A

CURTEA DE APEL CRAIOVA
SECȚIA I CIVILĂ

DECIZIE Nr. 459/2023
Ședința publică de la 18 decembrie 2023
Completul compus din:
PREȘEDINTE Simona Daniela Grigorașcu
Judecător Emilia Bălțeanu
Grefier Sanda Cîrstea

**Ministerul Public a fost reprezentat de procuror Manuela Niță din cadrul Parchetului
de pe lângă Curtea de Apel Craiova**

Pe rol fiind pronunțarea asupra dezbaterilor care au avut loc în ședința publică de la 06 decembrie 2023 privind judecarea apelurilor formulate de apelantul reclamant Niță Cristian Marius, cu domiciliul

procesual ales la Cabinet avocat Zeiler Cristian, cu sediul în Deva, str. Călugăreni, nr. 29, județul Hunedoara, de apelantul pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor, cu sediul în București, B-dul Libertății, nr. 16, Sector 5 și de apelantul Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj, cu sediul în Craiova, str. Libertății, nr. 9, Județul Dolj, împotriva sentinței civile nr. 548 de la 27.09.2021 și a încheierii de la 05 iulie 2022, ambele pronunțate de Tribunalul Dolj – Secția I Civilă, în dosarul nr. 5090/63/2017, având ca obiect pretenții.

La apelul nominal au lipsit părțile
Procedura legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefier, care învederează instanței faptul că, prin Serviciul registratură, s-au depus la dosarul cauzei concluzii scrise și memorii formulate de către apelantul reclamant Niță Cristian Marius, înregistrate sub nr. 57550/13.12.2023, respectiv 57551/13.12.2023 și de către apelantul pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Craiova, înregistrate sub nr. 57432/13.12.2023.

Dezbaterile din ședința publică de la 06 decembrie 2023 și susținerile părților au fost consemnate în încheierea de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta decizie, când instanța, în temeiul dispozițiilor art. 396 Cod procedură civilă, a amânat pronunțarea în cauză.

C U R T E A:

Deliberând asupra apelurilor deduse judecății, constată următoarele:

Prin acțiunea civilă înregistrată sub nr. 5090/63/06.04.2017 pe rolul Tribunalului Dolj, reclamantul Niță Cristian Marius a solicitat obligarea pârâtului Statul Român, prin Ministerul Finanțelor, la plata: sumei de *1.000 Euro* pentru fiecare zi de detenție petrecută în perioada 06.06.2000-25.04.2001, respectiv suma de *324.000.000 Euro*, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, pentru un număr de 324 de zile de detenție, cu titlu de daune morale pentru arestare și detenție nelegală; sumei de *2.000.000 Euro*, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, cu titlu de daune morale pentru suferințele fizice și psihice suportate ca urmare a arestării nelegale, pentru prejudiciul de imagine și sănătate personală și a familiei sale, precum și pentru tratamente inumane și degradante aplicate

acestui pe durata detenției preventive din Penitenciarul Brăila, Jilava și Colibași, precum și pentru durata excesivă de peste 17 ani și jumătate a procesului penal, ce a depășit cu mult termenul rezonabil fără vreo justificare obiectivă; sumei de 1.660.481 USD, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, cu titlu de daune interese materiale, reprezentând dividendele nerealizate până la data de 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL-Deva, din contractele de vânzare-cumpărare distilat de vid nr. DV 01/24.03.2000 și prestări servicii (procesare) nr. 49/24.03.2000; sumei de 78.375.000 USD, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, cu titlu de daune interese materiale reprezentând dividendele nerealizate la data de 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL-Deva, din contractul de asociere nr. 103/05.06.2000 și vânzarea la export a cherestelei obținute din procesarea a 2000 mc, material lemnos; sumei de 55.000.000 Euro, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, reprezentând daune materiale constând în desele deplasări la diverse instanțe din țară, ce au implicat cheltuieli de combustibil, cazare, masă și onorarii avocați.

În drept, a invocat prevederile art. 5 pct. 5 din CEDO, art. 3 din Protocolul nr. 7, adițional CEDO, art. 52 alin 3 din Constituția României și art. 539 alin. 1 CPP.

În scop probator, reclamantul a depus la dosar înscrisurile invocate în acțiunea dedusă judecății.

Prin întâmpinare, pârâtul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor a invocat excepția inadmisibilității acțiunii dedusă judecății, în raport de dispozițiile art. 539 CPP, iar, pe fond, a solicitat respingerea acțiunii dedusă judecății.

Prin sentința civilă nr. 548 din data de 27 septembrie 2021 pronunțată de Tribunalul Dolj – Secția I Civilă în dosarul nr. 5090/63/2017 a fost admisă în parte acțiunea formulată de reclamantul Niță Cristian Marius în contradictoriu cu pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

A fost obligat pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să plătească reclamantului Niță Cristian Marius suma de 2.000.000 USD, la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune morale și suma de 1.552.559 USD, la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune materiale.

A fost obligat pârâtul, către reclamant, la plata sumei de 5.300 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, din analiza actelor și lucrărilor dosarului Tribunalul a constatat următoarele :

Referitor la solicitările reclamantului de acordare a sumei de 1.000 Euro pentru fiecare zi de detenție petrecută în perioada 06.06.2000-25.04.2001, respectiv suma de 324.000.000 Euro, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, pentru un număr de 324 de zile de detenție, cu titlu de daune morale pentru arestare și detenție nelegală; sumei de 2.000.000 Euro, plătită în lei la cursul BNR de la data plății efective, cu titlu de daune morale pentru suferințele fizice și psihice suportate ca urmare a arestării nelegale, pentru prejudiciul de imagine și sănătate personală și a familiei sale, precum și pentru tratamente inumane și degradante aplicate acestuia pe durata detenției preventive din Penitenciarul Brăila, Jilava și Colibași.

În aplicarea și respectarea Deciziei nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale, Tribunalul a constatat că temeiul juridic al solicitării reclamantului, de acordare a daunelor morale, pentru perioada arestării sale preventive, îl constituie art. 539 CPP (indicat, de altfel, în mod expres ca temei de drept în acțiunea introductivă), text de lege procesuală penală ce a fost cenzurat de Curtea Constituțională.

Esența considerentelor respectivei decizii pronunțate de Curtea Constituțională o reprezintă constatarea ca neconstituțională a soluției legislative din cuprinsul art. 539 CPP, care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin.(1) lit. a) - d) din Codul de procedură penală, sau achitare, încalcă art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (1) și art. 52 alin. (3) teza I din Constituție, întrucât condiționează repararea pagubei, de stabilirea în mod concret a

nelegalității măsurii privării de libertate prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investite cu judecarea cauzei, după caz.

Aceasta întrucât, condiționarea dreptului la despăgubiri strict de caracterul nelegal al măsurii privative de libertate este de natură să limiteze sfera de aplicare a dispozițiilor art. 52 alin. (3) teza I, coroborat cu art. 23 alin. (1) și art. 1 alin. (3) din Constituție, în condițiile în care, în temeiul acestor dispoziții constituționale, și soluția de achitare/clasare dată pe fondul acuzației în materie penală angajează răspunderea statului pentru privarea de libertate, astfel că, prin prisma art. 1 alin. (3) și art. 23 alin. (1) din Constituție, privarea de libertate, dispusă în cursul procesului penal soluționat prin aplicarea art. 16 alin. (1) lit. a) - d) din Codul de procedură penală, generează un prejudiciu persoanei supuse acestei măsuri, ceea ce atrage aplicabilitatea art. 52 alin.(3) teza I din Constituție, neexistând astfel o relație de congruență între textele constituționale antemenționate și viziunea restrictivă a Codului de procedură penală, care leagă dreptul la despăgubiri asociat privării nelegale de libertate de încălcarea unei norme legale în luarea/ prelungirea/ menținerea măsurii preventive.

Întrucât art. 539 CPP nu poate restrânge sfera de aplicabilitate a unor prevederi constituționale și nu poate avea prevalență în raport cu o normă de rang constituțional, unei soluții de achitare/clasare date într-un proces penal pentru motivele antemenționate trebuie să i se confere aceeași finalitate reparatorie din moment ce aceasta dovedește încălcarea aceleiași valori constituționale - inviolabilitatea libertății individuale a persoanei - precum în cazul nerespectării normelor legale privind luarea/ prelungirea/ menținerea măsurii preventive privative de libertate.

Este adevărat că situația analizată nu reprezintă un caz de privare nelegală de libertate, însă, având în vedere că ambele ipoteze sunt menite să apere aceleași valori constituționale [dreptatea, libertatea individuală, legalitatea], înseamnă că persoanei căreia i s-a încălcat inviolabilitatea libertății individuale trebuie să i se recunoască și să beneficieze de aceeași protecție.

De aceea, Curtea Constituțională a constatat că situația analizată reprezintă un caz de *privare nedreaptă de libertate*, ipoteză în care dreptul la despăgubiri al persoanei nu poate fi anihilat. Prin urmare, juxtapunerea celor două ipoteze din conținutul art. 539 CPP reflectă dimensiunea pleneră și corectă a prevederilor art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție, tratamentul lor juridic sub aspectul felului și întinderii reparației, precum și al acțiunii pentru repararea pagubei fiind, astfel, identic.

Raportat la datele concrete ale speței, ce s-au relevat din conținutul probei cu înscrisuri administrată în cauză, Tribunalul a constatat că, reclamantul Niță Cristian Marius a suferit o detenție privativă de libertate în perioada 06-07.06.2000, dispusă prin Ordonanța din data de 30.05.2000 și pusă în aplicare în baza Mandatului de arestare preventivă nr. 107/30.05.2000 (filele 13-14 dosar vol I), și în perioada 07.06.2000-25.04.2001, dispusă prin Ordonanța din data de 07.06.2000 și pusă în aplicare în baza Mandatului de arestare preventivă nr. 107/07.06.2000 (filele 15-17 dosar vol. I), toate emise de Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila, în dosar nr. 433/P/1999.

Ulterior, prin sentința penală nr. 32/22.02.2016, pronunțată de Tribunalul Alba în dos. nr. 3196/1/2008*, în baza art. 18 CPP, raportat la art. 396 alin. 5 CPP, raportat la art. 16 alin. 1 lit. b) CPP, s-a dispus achitarea inculpatului Niță Cristian Marius, pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 367 alin. 1 CP și art. 244 alin. 1 și 2 CP, în considerente reținându-se, fără putință de tăgadă, că acesta nu a încercat niciun moment să inducă în eroare SNP Petrom-Sucursala Deva.

Dimpotrivă, buna sa credință a decurs din comportamentul său ulterior, în condițiile în care inculpatul Niță Cristian Marius, asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL, a fost primul care a formulat plângere penală (respectiv, la data de 27.04.1999, în timp ce SNP Petrom-Sucursala Deva a formulat plângere la data de

30.04.1999), împotriva SC King Lion Trade SRL al cărui asociat și administrator era în acea speță penală, inculpatul Mișcoi Nicolae.

Aceasta întrucât, SC Multirom Consultprest SRL, aparținând inculpatului Niță Cristian Marius, în baza relațiilor contractuale comerciale avute cu SNP Petrom-Sucursala Deva, cumpărase produse petroliere pe care le-a revândut către SC King Lion Trade SRL, aparținând inculpatului Mișcoi Nicolae, acesta din urmă emițând 3 file CEC, pe care inculpatul Niță Cristian Marius, fără să știe la acel moment că sunt fără acoperire, le-a girat în favoarea SNP Petrom-Sucursala Deva, operațiune bancară perfect legală folosită în scopul simplificării modalității de plată.

Însă, imediat ce a sesizat că respectivele file CEC nu au acoperire, inculpatul Niță Cristian Marius a formulat plângere penală împotriva emitentului acelor file CEC, chiar înaintea părții vătămate SNP Petrom-Sucursala Deva, fiind cert, astfel cum s-a reținut în considerentele respectivei sentințe penale, că acesta nu a acționat cu vinovăție, directă sau indirectă, nu a acceptat producerea rezultatului, având tot timpul reprezentarea că desfășura o activitate comercială legală și nu a prevăzut și urmărit inducerea în eroare a SNP Petrom-Sucursala Deva.

Tot astfel, prin decizia penală definitivă nr. 855/A/07.10.2016 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, în același dos. nr. 3196/1/2008*, s-au validat considerentele avute în vedere de tribunal, în adoptarea soluției de achitare pronunțată în privința aceluiași inculpat Niță Cristian Marius, de altfel, fiind achitați definitiv absolut toți inculpații din acel dosar penal intitulat "Lotul PETROM".

Indiferent dacă sunt cerute în instanță printr-o acțiune civilă directă sau în cadrul acțiunii civile din procesul penal, daunele morale se supun unei filosofii diferite față de celelalte aspecte ale speței pe care se grefează. Mai mult, s-ar putea spune că ele forțează apariția unei abordări filosofice în cadrul unei probleme juridice.

Problematica daunelor morale este una extrem de volatilă. În lipsa unor reglementări riguroase, de tip barem/punctaj, judecătorul are o deplină libertate în stabilirea cuantumului daunelor morale, acesta hotărând în echitate, adică, după regulile nescrise ale propriilor sale percepții asupra dimensiunii suferințelor la care subiectul de drept ce solicită astfel de reparații pecuniare a fost supus într-o situație concretă, cum a fost cazul în speță cel al privării nedrepte de libertate a reclamantului Niță Cristian Marius.

Conform practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, atunci când drepturile fundamentale ale persoanei au fost încălcate prin măsuri ce s-au dovedit a fi neîntemeiate, persoana are dreptul la repararea integrală a prejudiciului material și moral.

Așadar, ceea ce acordă Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu titlu de daune morale, are drept scop a constitui o compensație financiară pentru un prejudiciu abstract, ca de exemplu pentru suferința fizică sau psihică.

Astfel, la stabilirea cuantumului daunelor morale, ce constă generic în atingerea adusa valorilor ce definesc personalitatea umană, se au în vedere consecințele negative suferite pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost ele lezate și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării de către persoana lipsită în mod nedrept de libertate.

Este adevărat că în cazul daunelor morale, dată fiind natura prejudiciului ce le generează, nu exista criterii precise pentru determinarea lor. Însă, chiar dacă valorile morale nu pot fi evaluate în bani, atingerile aduse acestora îmbracă forme concrete de manifestare, iar instanța are astfel posibilitatea să aprecieze intensitatea și gravitatea lor și să aprecieze dacă, și în ce quantum, o suma de bani este potrivită pentru a repara prejudiciul moral produs.

Tot astfel, stabilirea cuantumului despăgubirii pentru repararea daunelor morale, în lipsa unor criterii obiective, se face cu respectarea principiului proporționalității daunei, cu despăgubirea acordată, însă, în mod cert, daunele morale au efect compensatoriu numai când sunt acordate în quantum satisfăcător.

În speță, Tribunalul a apreciat că privarea nedreaptă de libertate pe o perioadă de 324 de zile i-a adus reclamantului Niță Cristian Marius un real prejudiciu moral, care pentru o

reparație și satisfacție echitabilă s-a impus a avea și un caracter substanțial, cuantumul de 2.000.000 Euro fiind apreciat și stabilit în raport de circumstanțele concrete ale vârstei sale, anvergura activității comerciale desfășurate în acea perioadă, vieții sale familiale, precum și creditul său moral și social de care se bucura anterior privării sale nedrepte de libertate, în antiteză cu răsturnarea și distrugerea ireversibilă a tuturor acestor valori sociale, resimțite profund de acesta, atât în timpul, cât și ulterior încetării acelei măsuri.

Astfel, reclamantul Niță Cristian Marius la data privării sale nedrepte de libertate era un tânăr în vârstă de 31 de ani, fiind un prosper întreprinzător comerciant în industria produselor petroliere, având o activitate comercială în acest domeniu de mari proporții, ce valora peste 11.000.000 USD, potrivit numai unora dintre contractele în derulare de la acea vreme, respectiv contractul cu nr. DV/01/24.03.2000 (filele 91-93 dos. vol. I) și contractul cu nr. 49/24.03.2000 (filele 94-100 dos. vol. I).

În acest context factual, privarea sa nedreaptă de libertate s-a abătut ca fatalitate asupra vieții sale, schimbându-i și curmându-i brusc și iremediabil, atât activitatea sa comercială, cât și viața sa biologică și familială normală, statusul său social suferind o transformare radicală, fiind supus infamiei și oprobiului public în mod ireversibil, de îndată ce s-a aflat că împotriva sa a fost dispusă măsura arestării preventive, astfel cum a rezultat și din depoziția martorei audiată în cauză, Tulea Adriana Constanța.

Astfel, Tribunalul a apreciat că reclamantul Niță Cristian Marius a suferit în mod real o adevărată tortură psihică, un șoc psiho-emoțional inimaginabil, în condițiile în care acesta s-a trezit că este arestat, exact ca celebrul personaj kafkian, *Josef K.*, fiind acuzat de săvârșirea unor infracțiuni de o extremă gravitate (asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, constituire a unui grup infracțional organizat și înșelăciune, pentru care pedepsele erau foarte mari, de 20 de ani), fapte penale despre care nu a avut niciodată reprezentarea că le-ar fi putut săvârși sau de care ar fi putut fi învinuit, măsura arestării preventive dispusă în privința sa frizând absurdul, în contextul în care acesta nu făcuse nimic altceva decât să sesizeze organele de cercetare penală, prin plângere penală formulată împotriva reprezentantului legal al societății comerciale ce emisese acele file CEC fără disponibil bancar.

Tribunalul a apreciat că pentru a înțelege cu adevărat trauma psihologică la care a fost supus reclamantul Niță Cristian Marius, ca urmare a privării sale nedrepte de libertate trebuie să se să se identifice situației acestuia, pentru că *judex verus* este doar acela care pătrunde, deopotrivă, în mintea unui făptuitor, dar și în trăirile psiho-emoționale ale unei părți vătămate, contextualizându-le în funcție de împrejurările concrete în care s-au destabilizat cerințele sistemului valorico-normativ și cultural în care aceștia conviețuiau, pentru că numai în acest fel se poate ajunge la o percepție reală și concretă a dimensiunii prejudiciului suferit.

În consecință, Tribunalul a apreciat că, pentru reclamantul Niță Cristian Marius, fiecare dintre cele 324 de zile de *privare nedreaptă de libertate*, nu au fost percepute prin prisma speranței că probele ce-l incriminau nu ar fi fost suficient de pertinente și concludente pentru dovedirea la final a vinovăției sale în săvârșirea acelor infracțiuni, altfel spus, că poate scăpa pentru lipsa de probe, ci, dimpotrivă, acesta a trăit cu cel mai îngrozitor sentiment, și anume acela că nedreptatea este o crimă a spiritului, în condițiile în care nu putea înțelege sau accepta absurdul situației în care se afla, de a fi arestat preventiv și a fi plimbat dintr-un penitenciar în altul, ca un infractor de drept comun.

Toată această stare de profundă frustrare l-a condus pe reclamantul Niță Cristian Marius pe culmile disperării, intrând într-o puternică depresie și încercând să-și pună capăt zilelor, prin spânzurare de țeava de scurgere de la baie, cu șnurul de la zeghe, tentativă suicidală ce a avut loc într-unul dintre penitenciarele în care se afla la acea dată, respectiv în Penitenciarul Colibași, astfel cum au confirmat martorii Bontaș Ghiocel și Ionaș Ioan.

De asemenea, potrivit *Fișei medicale pentru deținuți* întocmită de Penitenciarul Brăila la data de 08.06.2000 (filele 115-116 dosar vol. I), așadar la doar două zile de la arestarea sa preventivă, reclamantul Niță Cristian Marius a fost diagnosticat cu "*sindrom depresiv persistent*", ceea ce înseamnă că șocul psiho-emoțional suferit de acesta s-a instalat și manifestat încă de la începutul privării sale nedrepte de libertate, perspectiva calvarului ce

urma în viața sa fiind de natură să-i declanșeze o astfel de boală psihiatrică, în condițiile în care nu exista un istoric medical anterior, în acest sens.

Tot astfel, potrivit *Foaiei de observație clinică generală*, întocmită de Spitalul Neuropsihiatric din Zam (filele 118-119 dosar vol. I), același reclamant Niță Cristian Marius a fost internat în perioada 01-09.08.2001, cu diagnosticul de "tulburare depresivă reactivă severă cu idei de suicid".

Ulterior eliberării sale, ca urmare a numeroaselor articole de presă, atât din presa locală, cât și centrală (filele 125-130 dosar vol. I), prin care s-a mediatizat și comentat îndelung și în amănunt acel caz penal, intitulat de presa scrisă "*Mafia petrolului*", reclamantul Niță Cristian Marius a fost supus unei profunde dezavuări publice, pierzându-și cu desăvârșire și ireversibil orice urmă de prețuire și respect în comunitatea în care trăise anterior, dar și orice urmă de credibilitate în raporturile cu partenerii săi comerciali, în cele din urmă firma sa intrând în faliment și lichidându-se tot capitalul economic și de imagine investit de acesta în societatea sa comercială, care, anterior, se bucurase de atât de mult succes.

În consecință, Tribunalul, pentru toată această suferință reală, concretă și dovedită pe deplin a stabilit valoarea daunelor morale la suma de 2.000.000 Euro, sumă de bani ce nu trebuie să fie privită în contextul jurisprudențial român ca fiind exagerată, ci justă și echitabilă în raport de particularitățile cu totul aparte ale speței, astfel cum au fost expuse prin prisma dovezilor existente la dosar.

Totodată, având în vedere că, potrivit raportului de expertiză judiciară contabilă și suplimentele la acest raport, întocmite de expert-ec. Martin Liliana (fila 291 dosar vol. II), cuantumul dividendelor nete nerealizate, ce ar fi rezultat din derularea contractului de vânzare-cumpărare nr. DV/01/24.03.2000 și a contractului de prestări servicii (procesare) nr. 49/24.03.2000, ținându-se cont de reglementările impuse de denominarea monedei naționale și de cursul de schimb valutar al USD până la data de 21.08.2018, data finalizării expertizei, s-a ridicat la suma de 1.552.559 USD, profit pe care reclamantul Niță Cristian Marius l-ar fi obținut pentru societatea sa comercială dacă nu ar fi fost supus acelei privări nedrepte de libertate.

Or, dacă fatalitatea acelei privări nedrepte de libertate nu s-ar fi abătut asupra sa, în mod predictibil cifra de afaceri comerciale a societății reclamantului Niță Cristian Marius ar fi fost una foarte mare, ce ar fi putut crește exponențial, astfel că și din această perspectivă suma de 2.000.000 Euro, stabilită de Tribunal cu titlu de daune morale, s-a înfățișat ca fiind o reparație completă, justă și echitabilă.

Referitor la solicitarea reclamantului Niță Cristian Marius de acordare și a dividendelor în sumă de 78.375.000 Euro, nerealizate dintr-un al contract de asociere cu nr. 103/05.06.2000, Tribunalul a apreciat-o ca neîntemeiată, validând astfel constatările și concluziile expertizei antemenționate (fila 327 dosar vol. II), potrivit cărora nu se pot calcula astfel de dividende în condițiile în care acel contract nu a fost înregistrat la Primăria Zărnești și nu a existat un act de punere în valoare (APV) privind inventarierea celor 2.000 mc material lemnos.

Nici solicitarea de acordare a 55.000 Euro, reprezentând daune materiale decurgând din cheltuielile ocazionate procesului penal nu a putut fi apreciată de Tribunal ca întemeiată, în lipsa unor dovezi care să confirme această cerere a reclamantului Niță Cristian Marius.

Pentru aceste considerente legale, Tribunalul, a admis în parte acțiunea dedusă judecății, ca întemeiată în parte și, în consecință, a obligat pârâțul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, să plătească reclamantului Niță Cristian Marius suma de 2.000.000 USD, la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune morale și suma de 1.552.559 USD, la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune materiale.

În baza art. 453 alin. 1 și 2 NCPC, a fost obligat pârâțul, către reclamant, la plata sumei de 5.300 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Prin încheierile de ședință din data de 01.11.2021, respectiv 05.07.2022 s-a dispus îndreptarea erorii materiale strecurate în minuta sentinței civile nr. 548/27.09.2021, în sensul

menționării monedei corecte a daunelor morale, respectiv EURO, și nu USD, cum eronat a fost consemnat în minută.

Împotriva sentinței pronunțate de Tribunalul Dolj, în termenul legal de 30 zile de la comunicare prevăzut de dispozițiile art. 468 Cod de procedură civilă, au formulat apel reclamantul Niță Cristian Marius, pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor și Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj.

Prin apelul formulat, apelantul reclamant Niță Cristian Marius solicită admiterea apelului declarat și, în consecință, în temeiul art. 480 alin. 2 Cod proc.civ., schimbarea în parte a sentinței atacate în sensul de a se admite și capetele de cerere privind obligarea pârâțului la plata sumelor de: 1.000 Euro pentru fiecare zi petrecută în detenție în perioada 06.06.2000 - 25.04.2001, adică suma totală de 324,000.00 Euro, plătită în lei la cursul de schimb al Băncii Naționale a României de la data efectuării plății, pentru un număr de 324 zile de detenție, cu titlu de daune morale;

- 117.690 USD cu titlu de daune materiale, constând în dividende ne realizate de acesta la 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL, prin contractul de asociere nr. 103/05.06.2000 și vânzarea la export a cherestelei obținute din procesarea a 2000 mc material lemnos, quantumul daunelor materiale rezultând din suplimentul de expertiză depus în fața primei instanțe la data de 08.04.2019 (pag. 7);

- 55,000.00 Euro daune materiale, pentru desele deplasări la diverse instanțe din țară, ce au implicat cheltuieli cu combustibil, cazare, masă, onorarii avocați.

În cazul admiterii apelului său în sensul arătat mai sus, solicită și mărirea quantumului cheltuielilor de judecată acordate de prima instanță. Solicită cheltuieli de judecată și în apel.

Prealabil motivării apelului sub aspectul capetelor de cerere respinse de prima instanță, apelantul reclamant înțelege să învedereze instanței de apel omisiunile primei instanțe din considerentele sentinței atacate, deși considerentele prezentate de judecătorul fondului sunt excepționale în raport de probatoriul administrat în cauză și în raport de decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale.

Însă judecătorul fondului nu amintește în considerente de faptul că a fost arestat în baza mandatului de arestare emis la data de 30.05.2000, după cum se consemnează la pag. 29 din rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul Brăila. Arestarea sa a avut loc la data de 06.06.2000, când a fost depus în arestul Inspectoratului de Poliție al Județului Hunedoara, aspect confirmat de această instituție prin adresa nr. 106.13 1/15.06.2001.

Arată că atât ordonanța din data de 30.05.2000, cât și mandatul de arestare emis la aceeași dată, ambele ale Parchetului de pe lângă Tribunalul Brăila, au fost anulate prin decizia penală nr. 92/R/18.03.2003 a Curții de Apel Pitești, care a apreciat drept nelegale actele procurorului, în baza cărora a fost arestat preventiv. De altfel, mandatul de arestare nr. 107/2000 din 30.05.2000 nu a fost înregistrat în registrul de mandate al Parchetului de pe lângă Tribunalul Brăila (acest lucru este confirmat de către aceeași unitate de Parchet prin adresa nr. 633/11/1/2007 din data de 19.11.2007. la punctul 5 din pagina a 2-a), deși acest mandat și-a produs efectele juridice, în vederea cărora a fost emis.

De altfel, prin încheierea din data de 25.09.2017, având în vedere existența deciziei penale din anul 2003 a Curții de Apel Pitești, prima instanță a respins excepția inadmisibilității acțiunii, invocată de Statul Român prin întâmpinare.

Pe de altă parte, arată apelantul reclamant că judecătorul fondului a trecut cu vederea faptul că, deși s-a dispus punerea sa în libertate de îndată la data de 24.04.2001 prin decizia penală nr. 217/R/2001 a Curții de Apel Pitești în dosarul nr. 2533/2001, a fost pus în libertate efectiv doar la data de 25.04.2001. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărârile pronunțate în cauza Calmanovici împotriva României din 01.07.2008 (pct. 76-80 din decizie), respectiv, în cauza Răducu împotriva României (hotărârea din data de 07.04.2009), a reținut încălcarea art. 5 pct. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dat fiind faptul că reclamantii din acele cauze au rămas în penitenciar și după ce instanțele au dispus eliberarea lor.

Și în privința sa, autoritățile trebuiau să ia măsurile de rigoare de urgență pentru punerea sa în libertate după pronunțarea deciziei din 24.04.2001 a Curții de Apel Pitești, or, în raport de hotărârile instanței europene, la care a făcut referire mai sus, faptul că a petrecut o zi în plus în arest, după ce s-a dispus punerea sa în libertate, conferă, și din acest motiv, caracter nelegal arestării sale.

Referitor la criticile sentinței atacate în ce privește capetele de cerere respinse de prima instanță conform solicitărilor din prezentul apel, arată instanței de apel următoarele:

Cu privire la dividendele nerealizate în cuantum de 117.690 USD (valoare precizată conform notelor depuse pentru termenul din 03.06.2019 în fața primei instanțe prin raportare la art. 204 alin. 2 pct. 2 Cod proc.civ.) din contractul nr. 103/05.06.2000, judecătorul fondului a respins cererea fără a avea în vedere că acel contract a fost semnat din partea Orașului Zărnești de către Primarul acestei unități administrativ teritoriale, fiind aplicată și ștampila instituției, precum și de către reclamant pentru S.C. Multirom Consultprest S.R.L. Or, potrivit art. 42 alin. 2 din Legea nr. 69/1991 (în vigoare în anul 2000), primarul reprezintă comuna sau orașul în relațiile cu persoanele fizice sau juridice din țară și din străinătate, precum și în justiție. Înregistrarea contractului în evidențele Primăriei orașului Zărnești nu reprezintă o condiție de validitate a acestuia, relevant fiind faptul că respectivul contract a fost semnat de reprezentanții legali ai părților, atâta doar că el nu a mai putut fi derulat din cauză că a fost arestat.

Susține că potrivit încheierii de ședință din data de 03.06.2019, contractul a fost prezentat instanței în original, iar instanța a constatat conformitatea copiei după contract cu originalul, urmând să prezinte originalul și instanței de apel conform art. 292 alin. 2 Cod proc.civ.

Totodată, martora Tulea Adriana a arătat instanței că apelantul reclamantul cumpărase un funicular și plătitese avans la lemn, dar pădurea a rămas neexploată, deoarece martora exploata la Sebeș, avea echipă mică și nu putea merge la Zărnești. Analizând per ansamblu declarația martorei, se poate trage concluzia că pădurea a rămas neexploată din cauza arestării sale, iar martora, din motivele indicate, nu a putut exploata pădurea la Zărnești.

Conform suplimentului la raportul de expertiză depus la dosar la data de 08.04.2019 (pag. 7), valoarea dividendelor nete nerealizate de reclamant la data de 31.12.2000 este de 117.690 USD.

Lipsa documentului de bază reprezentând inventarierea celor 2.000 mc material lemnos (APV) nu-i este imputabilă, câtă vreme derularea contractului a fost împiedicată de arestarea sa, după cum rezultă din declarația martorei Tulea Adriana și din raportul de expertiză depus inițial (răspunsul la obiectivul nr. 3).

Astfel, în mod netemeinic prima instanță a respins cererea de acordare a daunelor materiale în cuantum de 117.690 USD.

Referitor la daunele în cuantum total de 324.000 euro (câte 1.000 euro pentru fiecare zi de deținere din cele 324), apelantul reclamant înțelege să menționeze, mai întâi, că libertatea individuală constituie un drept fundamental al omului, garantat prin art. 23 din Constituția României revizuită și reglementat de art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Acțiunea promovată de reclamant se înscrie în linia generală a acțiunilor, ce reclamă răspunderea delictuală, iar cadrul special al acțiunii este dat de disp. art. 539 Cod proc.pen., precum și de art. 5 pct. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 3 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenție. Obligația statului de a repara prejudiciile cauzate prin erori judiciare este stabilită și prin art. 52 alin. 3 din Constituția României.

Toate aceste dispoziții legale duc la concluzia că statul, reprezentat prin Ministerul de Finanțe, este obligat să acopere integral prejudiciul suferit de persoana care a fost reținută sau arestată, iar ulterior, după desfășurarea procedurilor penale specifice, a fost achitată, așa cum este și în cazul reclamantului, arestat nelegal și injust pe o perioadă de 324 zile din data de 06.06.2000 și până în data de 25.04.2001.

Mai susține apelantul reclamant că analizând disp. art. 539 Cod proc.pen, precum și decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale, se ajunge la concluzia că nu doar persoana, care a fost condamnată definitiv și, în urma rejudecării cauzei, a obținut o hotărâre definitivă de achitare, are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite. O interpretare restrictivă a disp. art. 539 Cod proc.pen. este de natură să obstrucționeze realizarea scopului urmărit de legiuitor prin această normă, acela de a permite repararea prejudiciului cauzat prin erorile judiciare savarșite în procesul penal, atât prin condamnări pe nedrept, cât și prin nelegala privare de libertate din cursul procesului penal, finalizat fie prin încetarea procesului penal, fie prin achitarea inculpatului. Numai astfel legea internă este în concordanță cu art. 5 pct. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în conformitate cu care trebuie interpretate legile interne, potrivit art. 20 din Constituția României.

În condițiile în care s-a luat măsura reținerii sau arestării preventive în cursul cercetării penale sau a procesului penal, iar persoana în cauză a fost achitată prin hotărârea instanței penale, sunt pe deplin aplicabile prevederile art. 539 din Codul de procedură penală, nefiind necesară o altă hotărâre judecătorească, prin care să se constate caracterul nelegal al arestării. Libertatea individuală constituie un drept fundamental al omului, garantat constituțional prin art. 23 și reglementat de art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Se impune a se reține în acest sens că, prin decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale, a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că este neconstituțională soluția legislativă din cuprinsul art. 539 din Codul de procedură penală, care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin. 1 lit.a-d din Codul de procedură penală, sau achitare.

În ce privește acest capăt de cerere, solicită să se aibă în vedere și decizia civilă nr. 700/09.02.2015 a Curții de Apel Craiova, pronunțată în dosarul nr. 1242/101/2014 (proces civil început la Tribunalul Mehedinți), prin care reclamantului din acel dosar i s-au acordat daune morale în cuantum de 20.000 lei pentru o singură zi de reținere (adică 4.000 euro la cursul valutar actual leu/euro), or, reclamantul solicită 1.000 euro pentru fiecare zi de deținere.

Cât privește daunele în cuantum de 55.000 euro cauzate de desele deplasări la instanța penală pe timpul procesului penal, arată apelantul reclamant că deși nu poate prezenta documente justificative, instanța de apel ar putea face o apreciere și să-i acorde măcar o parte din suma solicitată, dat fiind faptul că prezența era absolut obligatorie la termenele de judecată fixate în cursul procesului penal, în contextul în care, după eliberarea din arestul preventiv, exista riscul să fie din nou arestat dacă nu se prezenta la proces, iar asistența juridică pentru inculpat era obligatorie conform dispozițiilor Codului de procedură penală.

De asemenea, în fața primei instanțe a depus o parte din încheierile din procesul penal, din care rezultă că s-a prezentat în fața instanței penale însoțit de apărător ales, care nu i-a reprezentat interesele gratis, singurul avocat, care a acceptat să-l apere "pro bono" în procesul penal, fiind avocatul Zeiler Cristian, care i-a reprezentat interesele în anul 2016 în fața Curții de Apel Alba Iulia (dosar nr. 3196/1/2008*).

Pentru aceste motive, solicită admiterea apelului declarat.

În drept, invocă prevederile indicate în motivarea apelului.

Prin apelul formulat, apelantul pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor solicită admiterea apelului, schimbarea în parte a sentinței civile, în sensul respingerii în tot a cererii de chemare în judecată formulată de reclamantul Niță Cristian Marius.

În partea introductivă a apelului, apelantul pârât prezintă starea de fapt.

În motivarea apelului, apelantul pârât arată că înțelege să critice soluția instanței de fond sub aspectul admiterii acțiunii reclamantului în ceea ce privește acordarea daunelor morale în cuantum de 2.000.000 euro.

Tribunalul Dolj pentru a pronunța soluția de mai sus, s-a raportat la Decizia Curții Constituționale nr. 136/03.03.2021 publicată în Monitorul Oficial la data de 12.05.2021. Însă, subliniază următoarele aspecte:

Potrivit art.9 alin.5 din Codul de procedură penală "Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile legii".

Conform dispozițiilor art.31 alin. (2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu modificările și completările ulterioare: "În caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare".

Or, prin Decizia nr. 136/2021, Curtea Constituțională a constatat ca fiind neconstituționale doar dispozițiile art.539 din Codul de procedură penală, iar nu și prevederile art.9 alin. (5) din Partea generală a aceluiași cod, ce au un conținut identic.

Mai mult decât atât, arată că în jurisprudența sa până la decizia pronunțată în prezenta cauză, chiar Curtea Constituțională a constatat, că procedura reparării pagubei materiale și a daunei morale în caz de privare nelegală de libertate este o procedură specială, cuprinsă în Codul de procedură penală, care vizează exclusiv cazurile de privare nelegală de libertate (Decizia nr. 179 din 29 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 21 aprilie 2016, paragraful 22).

Învederează faptul că, în conformitate cu prevederile art.22 alin.2 din Codul de procedură civilă "Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale".

Într-adevăr, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii din momentul publicării, însă instanța de judecată în baza principiului rolului activ al judecătorului, trebuia să analizeze cauza sub toate aspectele.

Prin urmare, întrucât dispozițiile art.9 alin.5 din Codul de procedură penală sunt constituționale, apreciază că instanța de fond, în mod greșit s-a raportat doar la Decizia Curții Constituționale nr. 136/2021.

În continuare arată că, prin Decizia nr.45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 199 din data de 5 martie 2018, chiar Curtea Constituțională a statuat că, în materie penală, există "o răspundere civilă obiectivă a statului pentru eroare judiciară săvârșită în condițiile art.538 și 539 din Codul de procedură penală" (paragraful 216). De asemenea, prin decizia citată (paragraful 217), Curtea a constatat că "noțiunea de eroare judiciară, astfel cum este normativizată în art.52 alin. (3) din Constituție, este o noțiune autonomă, ea trebuind interpretată atât în litera, cât și în spiritul Constituției".

De asemenea, Curtea a reținut și că "textul constituțional al art.52 alin. (3) din Constituție a lăsat în marja de apreciere a legiuitorului configurarea unei soluții legislative care să facă aplicabile prevederile art.52 alin. (3) din Constituție.

Tot prin decizia mai sus menționată, Curtea a statuat că noțiunea de eroare judiciară presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produce consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale și că sfera noțiunii de eroare judiciară în materie penală acoperă atât dispozițiile art.538, cât și pe cele ale art.539 din Codul de procedură penală.

Astfel, întrucât Constituția reprezintă cel mai important izvor de drept, ea fiind fundamentul întregului sistem juridic, iar prin sintagma "în condițiile legii" - folosită în dispozițiile art.52 alin. (3) fraza a doua, așa cum s-a arătat mai sus, Constituția a lăsat și lasă la opțiunea legiuitorului stabilirea condițiilor procedurale în care dreptul la reparație poate fi exercitat, apreciază că instanța de fond în mod greșit a făcut aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 136/2021, considerentele acestei decizii nefiind suficiente pentru a da dreptul reclamantului la reparație, din moment ce mecanismul concret de valorificare a acestui drept fundamental este reglementat prin lege organică.

Or, așa cum s-a arătat mai sus, potrivit art. 9 alin.5 din Codul de procedură penală "Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile legii".

Prin urmare, în acest context, apreciază apelantul pârât că instanța de fond trebuia să aibă în vedere jurisprudența CEDO (cauza Nolkenbockhoff contra Germaniei), prin care Curtea a statuat că nicio clauză din Convenție nu dă acuzatului un drept la reparație pentru detenție provizorie legală, nici chiar în ipoteza închiderii urmăririi penale angajate împotriva persoanei.

Totodată, așa cum s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (cauza Brogan ș.a. împotriva Regatului Unit), măsura preventivă poate să nu fie urmată de un act de inculpare și, cu toate acestea, ea să nu fie considerată nelegală.

Bănuiala plauzibilă de a fi săvârșit o infracțiune, de care se ține seama la luarea unei măsuri preventive, nu se identifică cu finalizarea procesului penal, indiferent de soluția pronunțată, ci semnifică existența unor fapte sau informații apte să convingă un observator obiectiv că este posibil ca persoana în cauză să fi săvârșit infracțiunea.

De exemplu, în cauza Varga contra României, reținerea sau arestarea preventivă este considerată legală fără a fi necesar ca faptele care ar putea da naștere unei bănuieli legitime să fie de același nivel cu cele necesare pentru a justifica o condamnare sau chiar a formula o acuzație împotriva unei persoane.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, interpretând dispozițiile art.5 paragraful 1 din Convenție, a stabilit că faptele care dau naștere la bănuieli care justifică arestarea persoanei în cauză nu trebuie să fie de același nivel ca acelea necesare pentru justificarea unei condamnări sau chiar pentru a fundamenta o anumită acuzație; acestea au a fi probate în faza ulterioară a urmăririi penale angajate împotriva persoanei reținute. Absența inculpării sau a trimerii în judecată a acestei persoane nu presupune, în mod necesar, că o privare de libertate pentru existența unor bănuieli legitime de săvârșire a unei infracțiuni nu ar fi conformă scopului dispozițiilor art.5 paragraful 1 lit. c); existența acestui scop trebuie privită independent de realizarea lui, pentru că textul discutat nu impune ca poliția sau autoritatea care dispune arestarea să fi adunat probe suficiente pentru a formula o acuzație completă, sau în momentul arestării, sau pe timpul reținerii provizorii, care este limitată în timp (cauza Murray contra Regatului Unit).

Totodată, jurisprudența CEDO a arătat că nelegalitatea trebuie demonstrată și trebuie să rezulte în mod clar din încălcări determinate ale legii. Astfel, dreptul la despăgubiri nu a fost recunoscut atunci când, de pildă: s-a observat că, în hotărârea de achitare, s-a menționat expres că măsura arestării preventive a fost prelungită în cursul urmăririi penale și menținută în cursul judecății, în condițiile prevăzute de lege; din actele dosarului penal rezulta că legalitatea măsurii privative de libertate a fost verificată de către instanțele de judecată, până la momentul înlocuirii sale cu o măsură mai ușoară, iar considerentele pentru care s-a dispus înlocuirea arestului preventiv nu au avut în vedere caracterul nelegal al măsurii; la data privării de libertate, măsura arestării preventive a fost luată de instanța penală, ulterior prelungită de către aceleași instanțe și confirmată prin respingerea căiior de atac declarate; luarea măsurii arestării preventive era justificată de necesitatea finalizării cercetării penale, de sustragerea de la urmărire penală a reclamantului; în raport cu complexitatea cauzei, existau probe sau indicii temeinice în sensul că inculpatul a săvârșit fapta penală pentru care a fost cercetat, iar lăsarea sa în libertate prezenta pericol pentru ordinea publică; modalitatea de desfășurare a activității infracționale justifica această măsură.

Învederează faptul că, dreptul la libertate și la siguranță prevăzut de art.5 din Convenție, deși este un drept fundamental și inalienabil, nu are caracter absolut.

Convenția însăși reglementează situațiile de excepție, legitime, legale și obiectiv determinate, în care acest drept poate cunoaște anumite limitări.

Reglementarea situațiilor de excepție în care o persoană poate fi lipsită de libertate a avut în vedere obiectivul esențial al art.5, astfel cum reiese și din formularea textului, cum a fost interpretat și în practica CEDO, acela ca lipsirea de libertate să nu fie arbitrară, adică ilegală.

Astfel, condiția legalității reținerii și arestării preventive este esențială pentru a se constata incidența cazului de excepție prevăzut de art.5 paragraful 1 lit.c) din Convenție.

Susține apelantul pârât că legalitatea măsurii de lipsire de libertate este determinată de respectarea garanțiilor procesuale reglementate în paragrafele 2,3 și 4 ale aceluiași art. 5, garanții care în speță au fost respectate, acestea fiind reglementate și de dreptul intern, respectiv de Codul de procedură penală.

Faptul că s-a dispus achitarea reclamantului nu conduce automat la ideea că măsura reținerii și a arestului preventiv ar fi fost nelegale.

De altfel, în cursul procesului penal instanțele judecătorești, prin mai multe încheieri - apreciind asupra aceluiași probe ca și Parchetul au considerat că există suficiente indicii care să justifice luarea unor măsuri preventive în ceea ce îl privește pe intimatul-reclamant. Prin urmare, instanțele de judecată au considerat că, din probele administrate până la acel moment (al luării măsurii), pe de o parte existau suficiente date care indicau săvârșirea unor fapte penale, iar pe de altă parte se impuneau a fi luate măsuri preventive în interesul cercetării penale.

În acest sens, important de reținut este faptul că achitarea reclamantului nu dovedește faptul că măsurile preventive privative de libertate ar fi fost nelegale.

Așa cum s-a arătat, bănuiala plauzibilă de a fi săvârșită o infracțiune, de care se ține seama la luarea unei măsuri preventive, nu se identifică cu deznodământul procesului penal, indiferent de soluția acestuia, ci semnifică existența unor fapte sau informații apte să convingă un observator obiectiv că este plauzibil ca persoana în cauză să fi săvârșit infracțiunea.

Mai susține apelantul pârât că instanța de fond, analizând cererea reclamantului de acordare a daunelor morale, reține că ”problematika daunelor morale este una extrem de volatilă. În lipsa unor reglementări riguroase, de tip barem/punctaj, judecătorul are o deplină libertate în stabilirea cuantumului daunelor morale, acesta hotărând în echitate, adică după regulile nescrise ale propriilor sale percepții asupra dimensiunii suferințelor la care subiectul de drept ce solicită astfel de reparații pecuniare a fost supus într-o situație concretă, cum este cazul în speță cel al privării nedrepte de libertate a reclamantului Niță Cristian Marius.”

Instanța este vădit părtinitoare în analiza cererii de acordare a daunelor morale, apreciind că reclamantul ”a suferit în mod real o adevărată tortură psihică, un șoc psiho-emoțional inimaginabil, în condițiile în care acesta s-a trezit că este arestat, exact ca celebrul personaj kafkian, Josef K. , fiind acuzat de săvârșirea unor infracțiuni de o extremă gravitate (asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, constituire a unui grup infracțional organizat și înșelăciune, pentru care pedepsele erau foarte mari, de 20 de ani), fapte penale despre care nu a avut niciodată reprezentarea că le-ar fi putut săvârși sau de care ar fi putut fi învinuit, măsura arestării preventive dispusă în privința sa frizând absurdul, în contextul în care acesta nu făcuse nimic altceva decât să sesizeze organele de cercetare penală, prin plângere penală formulată împotriva reprezentantului Legal al societății comerciale ce emisesse filele CEC fără disponibil bancar. ”

De asemenea, în argumentarea soluției de acordare a daunelor morale instanța reține și că reclamantul a fost internat în perioada 01 - 09.08.2001 la Spitalul Neuropsihiatric din Zam, cu diagnosticul de ”tulburare depresivă reactivă severă cu idei de suicid” .

Însă, în această perioadă Niță Cristian Marius se afla deja în stare de libertate, de la data de 25.04.2001, astfel încât este îndoielnic ca intenția de suicid să mai fie generată de condițiile din penitenciar sau de presiunea psihică exercitată asupra sa de organele judiciare.

Arată apelantul pârât că toate aceste documente medicale ar fi trebuit corelate cu opinia unui specialist sau/și a medicului curant. Dovada unor afecțiuni medicale dobândite de intimat ca urmare a măsurilor dispuse în cauza penală sau agravarea unora preexistente se face cu înscrisuri și în baza unui raport medico-legal care poate proba o eventuală legătură de cauzalitate. În speță, nefiind aduse astfel de dovezi, consideră că declarațiile de martor și documentele medicale depuse, pe care instanța le-a interpretat în mod subiectiv, sunt insuficiente în a contura un eventual prejudiciu moral derivând din afectarea stării de sănătate.

Referitor la cele reținute de instanța de fond, respectiv că ”ulterior eliberării sale, ca urmare a numeroaselor articole de presă, atât din presa locală, cât și centrală prin care s-a mediatizat și comentat îndelung și în amănunt acel caz penal, instituit de presa scrisă ”mafia

petrolului", reclamantul Niță Cristian Marius a fost supus unei profunde dezavuări publice, pierzându-și cu desăvârșire și ireversibil orice urmă de prețuire și respect în comunitatea în care trăise anterior, dar și orice urmă de credibilitate în raporturile cu partenerii săi comerciali, în cele din urmă firma sa intrând în faliment și lichidându-se tot capitalul economic și de imagine investit de acesta în societatea sa comercială, care anterior, se bucurase de atât de mult succes", nu se poate reține în sarcina Statului Român prin Ministerul Finanțelor obligația de despăgubire.

Statul român nu poate fi ținut răspunzător de mediatizarea cazului intimatului reclamant, neavând rolul de a cenzura informațiile astfel apărute, întrucât s-ar încălca dreptul fundamental la exprimare, prevăzut și garantat de Constituția României, republicată.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră această libertate în art. 10 parag. 1 " orice persoana are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere".

Practic dacă libertatea de exprimare ar fi limitată în mod automat ori de câte ori s-ar considera că ea ar încălca demnitatea, onoarea sau reputația unei persoane sau ar duce la defăimarea țării sau a națiunii ori ar fi contrară unei morale publice preconceptuate, atunci ea nu ar mai opera decât pentru cazurile când sunt transmise informații inofensive, general acceptate la nivel social.

Mai arată apelantul pârât că în hotărârea din 8 iulie 1986 pronunțată în cazul Ligens contra Austriei, Curtea a afirmat că "libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei astfel de societăți, una dintre condițiile primordiale ale progresului acesteia și ale dezvoltării fiecăruia. Sub rezerva paragrafului 2 al art. 10, ea se aplică nu numai informațiilor sau ideilor acceptate sau considerate ca inofensive sau indiferente, ci și acelor care rănesc, șochează sau îngrijorează statul sau o anumită parte a populației. Așa o cere pluralismul, toleranța și spiritul de deschidere fără de care nu exista o societate democratică".

Art. 30 alin.8 din Constituția României prevede faptul că răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusa la cunoștința publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege".

Dacă intimatul-reclamant se considera prejudiciat de informațiile publicate în presă cu referire la persoana sa, avea liberul acces la justiție în vederea angajării răspunderii celor care, prin publicarea unor informații neconforme cu adevărul ar fi depășit limitele libertății de informare.

În acest context, nu se poate aprecia că publicarea unor anumite articole în presă legate de ancheta penală desfășurată asupra intimatului ar constitui o încălcare la respectarea vieții private, întrucât, în caz contrar ar însemna ca niciodată și în nicio situație presa nu ar mai trebui să publice informații care țin de efectuarea unor acte de cercetare penală asupra unei anumite persoane.

Invocă în acest sens, decizia de inadmisibilitate pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Tănăsoaica împotriva României, prin care Curtea Europeană a stabilit că „protecția oferită jurnaliștilor de art. 10 din Convenție este subordonată condiției exercitării dreptului cu bună-credință, în sensul de a comunica informații în acord cu respectarea deontologiei jurnalistice care, în cazul furnizării de informații de către terțe persoane, presupune o mai mare rigoare și o atenție deosebită înainte de publicarea informațiilor".

Nu în ultimul rând, în Decizia nr. 179/2016 - referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională reține că procedura reglementată de art.539 Cod procedură penală este o procedură specială care derogă de la dreptul comun în temeiul principiului "specialia generalibus derogant". Această procedură specială vizează exclusiv cazurile de privare

nelegală de libertate, iar nu alte drepturi fundamentale ale omului, pentru a căror lezare este necesară invocarea altor temeuri de drept, precum dispozițiile art.252 și 253 din Codul civil sau art.8 din CEDO care reglementează consecințele încălcării unor drepturi personale nepatrimoniale, precum dreptul la imagine, demnitate, inclusiv dreptul la viața privată.

Cu titlu de practică judiciară invocă și decizia civilă nr.812/23.11.2016 pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a III-a Civilă în dosarul nr.28951/3/2015 în care se reține că "pretinsa mediatizare ca infractor a reclamantului, deși acesta beneficia de prezumția de nevinovăție instituită de art.5 indice 2 Cod procedură penală nu poate fi imputată statului sau agenților săi care au participat la desfășurarea procesului penal în care a fost implicat reclamantul, ci reprezentanților mijloacelor de informare care au difuzat știrile sub această formă. Prin urmare eventuala afectare a demnității, prestigiului, imaginii și reputației reclamantului nu este o consecință a acestui proces penal. Dimpotrivă, orice atingere adusă acestor valori prin prisma modului în care mass-media a preluat și difuzat informațiile referitoare la proces, a fost înlăturată prin pronunțarea soluției de achitare.

Concluzionând, așa cum a reținut și Înalta Curte de Casație și Justiție, "daunele morale sunt apreciate ca reprezentând atingerea adusă existenței fizice a persoanei, integrității corporale și sănătății, cinstei, demnității și onoarei, prestigiului profesional, iar pentru acordarea de despăgubiri nu este suficientă stabilirea culpei autorității, ci trebuie dovedite daunele morale suferite. Sub acest aspect, partea care solicită acordarea daunelor morale este obligată să dovedească producerea prejudiciului și legătura de cauzalitate dintre prejudiciu și fapta autorității" (Decizia nr.2356 din 20 aprilie 2011 pronunțată în recurs de Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

Susține apelantul pârât că, în opinia sa, suma acordată cu titlu de prejudiciu moral nu se justifică în condițiile în care acestea nu au fost dovedite, declarațiile martorilor fiind subiective prin prisma legăturilor de prietenie dintre aceștia și intimat și nesuținute de alte dovezi suplimentare (ex. acte medicale, expertiză medico-legală). Mai mult, după cum se poate observa, instanța de fond se erijează într-un adevărat apărător al reclamantului, hotărârea fiind o veritabilă pledoarie în favoarea acestuia (ex. "toată această stare de profundă frustrare l-a condus pe reclamant pe culmile disperării"; "șocul psiho-emoțional", "perspectiva calvarului ce urma în viața sa"; "reclamantul a fost supus unei profunde dezavuări publice").

Iar, hotărârea instanței de fond culminează cu acordarea de daune morale în cuantum de 2.000.000 euro, sumă fără precedent, acordată cu acest titlu, fără să țină cont de jurisprudența CEDO sau jurisprudența națională, ignorând cu desăvârșire situația de fapt existentă.

În motivarea acordării daunelor morale în acest cuantum exorbitant instanța reține "dacă fatalitatea acelei privări nedrepte de libertate nu s-ar fi abătut asupra sa, în mod predictibil cifra de afaceri comerciale a societății reclamantului Niță Cristian Marius ar fi fost una foarte mare, ce ar fi putut crește exponențial, astfel că și din această perspectivă suma de 2.000.000 euro, stabilită de Tribunal cu titlu de daune morale, se înfățișează ca fiind o reparație completă, justă și echitabilă".

Însă, nu se poate afirma cu atâta siguranță și fără puțință de tăgadă că în mod cert societatea ar fi urmat acest curs ascendent. Se știe că în afaceri nimic nu este predictibil și o societate în prezent profitabilă peste un timp poate nu mai are același succes. Și cu atât mai mult o asemenea afirmație, venită din partea unei instanțe de judecată, care trebuie să se pronunțe pe dovezi certe, nu poate fi primită.

În ipoteza în care instanța va aprecia că sunt anumite elemente factuale care pot contura un prejudiciu moral cauzat intimatului solicită, cu titlu subsidiar să cenzureze cuantumul acestora prin raportare la termenii Convenției Europene a Drepturilor Omului și la criteriul echității în materia despăgubirilor morale care au în vedere necesitatea ca persoana vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, cu efecte compensatorii, dar, în același timp, despăgubirile să nu se constituie în amenzi excesive pentru autorii prejudiciului și nici venituri nejustificate pentru victime.

Astfel, solicită instanței să aibă în vedere sub aspectul cuantumului și jurisprudența CEDO oglindită în : hotărârea pronunțată în cauza Tarău contra României, prin care instanța europeană a apreciat că suma de 4.000 euro pentru arestare nelegală aproape 1 an de zile, reprezintă o despăgubire echitabilă, astfel că față de solicitarea reclamantei de a i se acorda suma de 200.000 euro „ținând cont de violările constatate în speță și de cererea reclamantei, Curtea, statuând în echitate, conform art. 41, consideră că este potrivit să îi acorde părții interesate 4.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.”; cauza Konolos împotriva României, hotărârea din 07 februarie 2008, apreciind-se de către instanța de contencios european ca în decursul perioadei 21 aprilie - 05 august 2002 (4 luni) arestul preventiv al reclamantului nu avea nicio bază legală, a acordat daune morale în cuantum de 3.000 euro (reclamantul solicitase 300.000 euro); cauza J. împotriva României, hotărârea din 16 martie 2010, pentru mai multe încălcări ale Convenției (art. 3, art. 5 alin. 3 și art. 6 alin. 2), printre care și privarea nelegală de libertate în perioada 18 noiembrie 2002 - 10 noiembrie 2003, Curtea a acordat despăgubiri în cuantum de 12.800 euro, cu titlu de prejudiciu moral (reclamantul solicitase 100.000 euro); cauza B. împotriva României, hotărârea din 15 martie 2011, pentru o arestare de 11 luni, Curtea a acordat 5.200 euro cu titlu de prejudiciu moral (reclamantul solicitase 5.850.038,9 euro și 8.997,3 lei); cauza G. împotriva României, hotărârea din 01 octombrie 2013, pentru o arestare de 2 ani, 5 luni și 5 zile, Curtea a acordat 3.000 euro pentru prejudiciul moral.

În considerarea acestor hotărâri date cu titlu exemplificativ, jurisprudența CEDO fiind mult mai amplă în această materie, solicită, cenzurarea daunelor morale (în măsura în care se va aprecia că acestea se cuvin totuși intimatului) acordate de instanța de fond, la o sumă care să respecte criteriul echității ținând cont de faptul achitarea în sine reprezintă o satisfacție echitabilă.

Suma de 2.000.000 euro acordată cu titlu de daune morale constituie o îmbogățire fără justă cauză, fiind disproporționată, în raport de jurisprudența CEDO.

Învederează faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizii de speță a hotărât că: ”Din cauza valorii lor nepatrimoniale, o evaluare exactă în bani a daunelor morale nu este posibilă, întinderea despăgubirilor realizându-se prin apreciere, raportat la elementele de fapt. Astfel, prejudiciul se localizează la nivelul valorilor personalității umane, al suferințelor fizice și psihice, principiul reparării integrale neputând avea decât un caracter aproximativ, ținând seama de natura economice a acestor daune, imposibil de echivalat bănește” (Decizia nr. 3223 din 21 mai 2010).

” Pentru a-și păstra caracterul de ”satisfacție echitabilă”, daunele morale trebuie acordate într-un cuantum care să nu le deturneze de la scopul și finalitatea prevăzute de lege, spre a nu deveni astfel un folos material injust, fără justificare cauzală în prejudiciul suferit și consecințele acestuia. Ca atare, despăgubirile acordate trebuie să păstreze un raport rezonabil de proporționalitate cu dauna suferită, în scopul asigurării unei juste compensații a suferințelor pe care le-au îndurat sau eventual mai trebuie să le îndure terțele persoane păgubite”. (Decizia nr. 320 din 1 februarie 2018).

În al doilea rând, apelantul pârât înțelege să critice sentința apelată și în ceea ce privește soluția de obligare a pârâtului Statul Român la plata sumei de 1.552.559 USD, reprezentând daune materiale.

Și în cazul acestor cheltuieli materiale instanța s-a pronunțat în mod subiectiv, motivându-și soluția doar pe raportul de expertiză judiciară contabilă întocmit în cauză de expert contabil Martin Liliana.

Or, așa cum reiese din chiar cuprinsul raportului menționat pentru a stabili cuantumul dividendelor nerealizate de reclamant la data de 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator unic al SC Multirom Consultprest SRL, în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.DV/01-24.03.2000, încheiat cu FUSION INTERTUDING LTD (import) și în baza contractului de prestări servicii (procesare) nr.49/24.03.2000, expertul, în lipsa unui minim de documente contabile (balanțe de verificare, bilanțuri, acte contabile - facturi, chitanțe, etc), a expertizat actele normative în materie, procedând la efectuarea calculelor

necesare prin raportare la prețurile și randamentele rezultate din actele de la dosarul cauzei, pentru veridicitatea cărora nu își asumă răspunderea.

Deci, întreaga expertiză s-a bazat doar pe actele normative în vigoare, fără a avea în vedere actele contabile ale societății.

Dacă reclamantul nu mai deținea actele contabile expertul ar fi trebuit să depună un minim de diligențe pentru a le obține, eventual de la ANAF.

Ba mai mult, expertul își depășește atribuțiile și concluzionează cu privire la Obiectivul nr. 3 stabilit de instanță că: "...având în vedere declarația reclamantului în calitate de administrator și asociat unic al SC Multirom Consultprest SRL Deva că nu mai este în măsură să depună alte înscrisuri, și mențiunea că în perioada detenției reclamantului societatea nu a mai desfășurat activitate (fiind înregistrate furturi la poliție), expertiza contabilă reține că societatea ar fi putut fi în situația de a avea profit și reclamantul în situația de a obține eventuale dividende prin derularea contractelor încheiate, dacă nu ar fi apărut această situație imprevizibilă de eroare judiciară, producând o vătămare gravă a drepturilor și libertăților fundamentale ale reclamantului și determinând insolvabilitatea și lichidarea societății". Înțelege să pună întrebarea ce calitate are expertul de a susține că în cauză s-a produs o eroare judiciară aducându-se o vătămare gravă a drepturilor și libertăților fundamentale ale reclamantului și determinând insolvabilitatea și lichidarea societății? Prin această afirmație se substituie înseși instanței de judecată și face aprecieri cu depășirea atribuțiilor sale.

Cu toate acestea, instanța dă eficiență expertizei bazată pe ipoteze și, în lipsa oricăror alte acte cu care să coroboreze concluziile expertului, obligă părătul la plata unor ipotetice daune materiale, calculate doar în baza actelor normative în materie, fără a avea la bază acte contabile.

Mai susține apelantul pârât că repartizarea profitului se poate face numai după stabilirea în mod real și util a realizării acestuia. Prin realitate se înțelege realizarea lui efectivă, iar prin utilitate se înțelege ca distribuirea să se facă fără a-I prejudicia pe creditorii sociali. Realitatea profitului înseamnă stabilirea sa în mod cert prin bilanțul contabil corect întocmit la sfârșitul exercitiului financiar.

Dividendele reprezintă plata profitului unei companii către acționarii ce sunt eligibili. Acestea sunt o formă de venit pasiv de care acționarii se pot bucura atât timp cât companiile în care au decis să investească fac profit.

Indiferent ca este vorba de dividende trimestriale, anuale, lunare sau de orice alt tip, înainte de acordarea lor, în etapa de monografie, trebuie să se realizeze calculul acestora, mai exact ce sumă de bani se va oferi acționarilor sub formă de dividende. Dividendele se distribuie în funcție de numărul de acțiuni pe care o persoană le deține în cadrul unei companii. În cazul dividendelor pentru un SRL, acționarul va obține profitul sub forma unor dividende plătite trimestrial, lunar ori anual.

Pentru distribuirea dividendelor trebuie să se calculeze cât la sută din profit se va oferi acționarilor și cât la sută se va reinvesti. După aceste calcule, urmează calculul impozitelor și taxelor, iar la final calculul pentru câți bani îi revin fiecărui acționar.

Însă, din moment ce expertul nu a avut la dispoziție niciun act contabil și-a argumentat calculele pe simple ipoteze, nesustținute.

De asemenea, apelantul pârât susține că prin procesul verbal încheiat la data de 30.03.2001 de către executorul judecătoresc Barboni Eugen în dosarul nr. 2213/2000 se constată că societatea debitoare SC Multirom Consult Prest SRL nu mai funcționează din luna iunie 2000 și nu posedă bunuri pentru recuperarea sumei datorate creditorului Banca Română de Dezvoltare.

Solicită instanței de control judiciar să observe că, de fapt, instanța de fond nici măcar nu a motivat hotărârea în ceea ce privește acordarea sumei de 1.552.559 USD reprezentând daune materiale, cu referire la această sumă fiind un singur paragraf la fila 7 din sentință, care nu are o concluzie. Se citează: "Totodată, având în vedere că, potrivit raportului de expertiză judiciară contabilă și suplimentele la acest raport, întocmite de expert-ec. Martin Liliana (fila

291 dosar vol. II), cuantumul dividendelor nete realizate, ce ar fi rezultat din derularea contractului de vânzare-cumpărare nr. DV 101 /24.03.2000 și a contractului de prestări servicii (procesare) nr.49/24.03.2000, ținându-se cont de reglementările impuse de denominarea monedei naționale și de cursul de schimb valutar al USD până la data de 21.08.2018, data finalizării expertizei, se ridică la suma de 1.552.559 USD, profit pe care reclamantul Niță Cristian Marius l-ar fi obținut pentru societatea sa comercială dacă nu ar fi fost supus acelei privări nedrepte de libertate".

Însă, prejudiciul constând în nerealizarea profitului nu poate fi dovedit, în condițiile în care exista posibilitatea ca societatea să nu realizeze profit chiar cu reclamantul aflat în libertate.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată în cuantum de 3.000 lei la care apelantul pârât a fost obligat, reținându-se în sarcina acestuia culpa procesuală în declanșarea prezentului litigiu, învederează instanței, circumstanțiat de criticile aduse în speță acțiunii formulate de reclamantul Niță Cristian Marius, că menținerea în debit pentru orice valori pecuniare aferente instrumentării prezentului litigiu se impune a fi reformată pentru identitate de rațiune.

Potrivit art.452 din Codul de procedură civilă "partea care pretinde cheltuieli de judecată trebuie să facă, în condițiile legii, dovada existenței și întinderii lor, cel mai târziu la data închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei".

Conform dispozițiilor art.451 alin.2 din Codul de procedură civilă, așa cum s-a arătat și mai sus, „instanța poate, chiar și din oficiu, să reducă motivat partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților, atunci când acesta este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei".

Cheltuielile se acordă numai în măsura în care au fost dovedite. Cu toate acestea, chiar în prezența unor înscrisuri doveditoare, instanța are dreptul să cenzureze cheltuielile de judecată solicitate de către partea îndreptățită și să le acorde numai în măsura în care acestea apar drept justificate în raport de soluția pronunțată, precum și de obiectul și complexitatea cauzei.

Instanței îi revine îndatorirea de a cerceta cu atenție înscrisurile doveditoare depuse de părți, pentru a le acorda doar cheltuielile efectiv alocate pentru susținerea aceluși proces, întrucât, aceste cheltuieli au caracter de despăgubire pentru partea îndreptățită a le primi, nefiind indicat ca acestea să se transforme într-un izvor de îmbogățire fără justă cauză pentru parte.

Față de considerentele prezentate și actele normative invocate, solicită să se dispună admiterea apelului și, pe cale de consecință, modificarea în parte a sentinței nr.548/27.09.2021, pronunțată de Tribunalul Dolj în dosarul nr.5090/63/2017, în sensul respingerii în tot a cererii de chemare în judecată formulată de reclamantul Niță Cristian Marius.

În drept, apelul este întemeiat pe dispozițiile legale invocate în cuprinsul acestuia.

În ce privește probatoriul, în temeiul art.260 din Codul de procedură civilă coroborat cu art.478 alin. (2) Cod procedură civilă, solicită instanței admiterea probei cu înscrisuri și refacerea probei cu expertiza contabilă având în vedere că aceasta a fost întocmită în lipsa de acte contabile, doar prin expertizarea actelor normative în materie. (a se avea în vedere Decizia nr.9/30.03.2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 470, art. 478 alin. (2) și a art. 479 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin raportare la art. 254 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă).

Prin apelul formulat, apelantul Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj critică hotărârea instanței de fond, aceasta fiind netemeinică și nelegală, arătându-se că în mod greșit instanța de fond a admis acțiunea formulată de reclamatul Niță Cristian Marius și a dispus obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata sumelor de 2.000.000 euro cu titlu de daune morale, respectiv 1.552.559 USD cu titlu de daune materiale,

această soluție fiind rezultatul unor interpretări greșite a dispozițiilor legale incidente în cauză și a probelor administrate.

În partea introductivă a apelului, apelantul prezintă starea de fapt.

În motivarea apelului, apelantul susține că, din punctul său de vedere, sentința apelată este netemeinică și nelegală și se impunea respingerea acțiunii formulate de reclamantul Niță Cristian Marius, având în vedere următoarele considerente:

Prin decizia penală nr. 92/ 18 martie 2003 pronunțată în dosarul nr.1484/2003 al Curții de Apel Pitești - Secția penală s-a constatat nelegalitatea mandatului de arestare emis în baza Ordonanței nr. 433/30 mai 2000 a Parchetului de pe lângă Tribunalul Brăila, dar doar, în privința duratei de 30 de zile, în loc de 5 zile cât permiteau dispozițiile legale privind arestarea învinuitului și în plus, această nelegalitate nu a produs niciun prejudiciu învinuitului de la acea dată, reclamantul Niță Cristian Marius, devenit ulterior inculpat.

Susține că trebuie observat că mandatul de arestare a fost emis la 30 mai 2000 în lipsă și a fost pus în executare abia la 6 iunie 2000 când reclamantul a fost încarcerat, astfel încât, dacă ar fi fost emis pe o durată de 5 zile, acestea ar fi expirat la 10 iunie 2000, orice prelungire a stării de arest peste acest termen, fiind evident nelegală.

Reclamantul nu s-a aflat însă într-o astfel de situație, dimpotrivă, perioada pentru care s-a aflat sub puterea mandatului de arestare din 30 mai 2000 s-a încadrat în limita celor 5 zile și mai mult decât atât, din totalul celor 5 zile cât putea fi ținut în arest, acesta a fost privat de libertate doar o zi, și anume în 6 iunie 2000, întrucât, chiar de a doua zi, în 7 iunie 2000 s-a emis un nou mandat de arestare, de data aceasta, în calitate de inculpat, ceea ce a permis deținerea sa pe o perioadă de 30 zile.

Prin urmare, deținerea reclamantului în baza mandatului de arestare din 30 mai 2000 a avut o durată doar de o zi, și oricum, privarea sa de libertate a avut caracter legal, întrucât nu s-a depășit limita celor 5 zile prevăzute de dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală de la 1968 pentru arestarea învinuitului.

Nu în ultimul rând, așa cum a remarcat și judecătorul care a formulat opinie separată în dosarul nr. 1484/2003 al Curții de Apel Pitești, deși reglementarea în vigoare în iunie 2000 a dispozițiilor art. 140¹ din Codul de procedură penală nu prevedea un termen de formulare a plângerii împotriva măsurii arestării preventive luate de procuror, totuși, din reglementarea cuprinsă în dispozițiile art. 140¹ alin.8 din Codul de procedură penală - conform căreia, când se constată că măsura preventivă este ilegală, instanța dispune revocarea arestării și punerea în libertate a învinuitului sau a inculpatului - se deduce că plângerea putea fi făcută doar atât timp cât învinuitul sau inculpatul se afla în stare de arest. .

Or, plângerea a fost făcută de reclamant la începutul anului 2003, când acesta se afla de mult timp în libertate și oricum, după o perioadă de 2 ani și 6 luni de la luarea măsurii preventive, ceea ce demonstrează, implicit, că în toată această perioadă reclamantul nu a suferit niciun prejudiciu, din moment ce nu a înțeles să se plângă de caracterul pretins nelegal al arestării sale.

În aceste condiții, urmează să se constate netemeinicia acțiunii și aplicabilitatea în cauză a deciziei RIL ÎCCJ 15/2017, potrivit căreia caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate trebuie să fie constatat explicit prin actele jurisdicționale prevăzute în cuprinsul acestuia.

Mai susține apelantul că hotărârea judecătorească de achitare, prin ea însăși, nu poate constitui temei al stabilirii caracterului nelegal al măsurii privative de libertate.

Sușinerile reclamantului din notele scrise din data de 14.06.2021 referitoare la faptul că decizia ICCJ 15/2017 nu mai poate fi aplicată sunt nefondate (în urma pronunțării deciziei CCR 136/2021), în condițiile în care Curtea Constituțională nu a constatat vreun viciu de constituționalitate cu privire la interpretarea dată de ÎCCJ dispozițiilor art. 539, al.2 Cpp - paragraful 54 al deciziei CCR nr. 136/2021.

În consecință, în condițiile în care cu privire la perioada 07.06.2000-25.04.2001 nu există o hotărâre judecătorească a instanțelor penale care să constate caracterul nelegal al

măsurii preventive a arestului preventiv acțiunea promovată de reclamatul Niță Cristian Marius este neîntemeiată.

De asemenea arată că prin notele scrise depuse la data de 14.06.2021 reclamatul dă o interpretare greșită efectelor deciziei CCR NR. 136/2021 apreciind că prin publicarea acestei decizii s-a născut și dreptul său de a fi despăgubit.

Prin decizia menționată Curtea Constituțională a României a apreciat că în cazul unei persoane acuzate în materie penală față de care ” ulterior s-a dovedit că acuzația în materie penală adusă nu a fost aptă să răstoarne prezumția de nevinovăție, acțiunea inițială a statului nu poate fi calificată decât ca o faptă nejustificată și, în consecință, ilicită, care angajează răspunderea sa delictuală în temeiul art. 1349 din Codul civil, astfel că ea trebuie valorizată în procedura specială reglementată de art. 539 din Codul de procedură penală. Soluția dată/pronunțată pe fondul acuzației în materie penală, favorabilă persoanei acuzate, nu o privează de statutul de persoană prejudiciată și nu compensează daunele aduse persoanei sale prin privarea sa de libertate dispusă în cursul procesului penal, întrucât această soluție nu are natura juridică a unei despăgubiri, ci, din contră, generează un drept la despăgubire. Totodată, statul nu se poate exonera de această răspundere nici dacă dovedește că fiecare dintre prepușii săi a acționat legal. Astfel, este angajată o răspundere obiectivă a statului la repararea pagubei suferite de către persoana în cauză, având ca temei obligația statului de a garanta buna funcționare a serviciului public al justiției. ” -paragraful 41 al deciziei.

Instanța constituțională a apreciat că în situația în care „privarea de libertate dispusă în cursul procesului penal soluționat prin aplicarea art. 16 alin. (1) lit. a) - d) din Codul de procedură penală generează un prejudiciu persoanei supuse acestei măsuri, ceea ce atrage aplicabilitatea art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție. Prin urmare, Curtea retine că nu există o relație de congruență între textele constituționale antereferite și viziunea restrictivă a Codului de procedură penală, care leagă dreptul la despăgubiri asociat privării nelegale de libertate de încălcarea unei norme legale în luarea/prelungirea/mentinerea măsurii preventive.

Întrucât un text de lege nu poate restrânge sfera de aplicabilitate a unor prevederi constituționale și nu poate avea prevalență în raport cu o normă de rang constituțional, unei soluții de achitare/clasare date într-un proces penal pentru motivele antereferite trebuie să i se confere aceeași finalitate reparatorie din moment ce ea dovedește încălcarea aceleiași valori constituționale - inviolabilitatea libertății individuale a persoanei - precum în cazul nerespectării normelor legale privind luarea/prelungirea/mentinerea măsurii preventive privative de libertate. Este adevărat că situația analizată nu reprezintă un caz de privare nelegală de libertate, însă, având în vedere că ambele ipoteze sunt menite să apere aceleași valori constituționale (dreptatea, libertatea individuală, legalitatea), înseamnă că persoanei căreia i s-a încălcat inviolabilitatea libertății individuale trebuie să i se recunoască și să beneficieze de aceeași protecție. De aceea, Curtea constată că situația analizată reprezintă un caz de privare nedreaptă de libertate ipoteză în care dreptul la despăgubiri al persoanei nu poate fi anihilat. Prin urmare, juxtapunerea celor două ipoteze antereferite în conținutul art. 539 din Codul de procedură penală reflectă dimensiunea pleneră și corectă a prevederilor art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție, tratamentul lor juridic sub aspectul felului și întinderii reparației, precum și al acțiunii pentru repararea pagubei fiind, astfel, identic.” -paragraful 45 al deciziei.

Totodată, apelantul susține că trebuie menționat faptul că în legislația națională actuală nu există reglementări referitoare la conceptul de privare nedreaptă de libertate dezvoltat de instanța de control constituțional în decizia 136/2021, Curtea Constituțională a României nefiind un legiuitor pozitiv.

Atât timp cât legiuitorii constituționali (parlamentul sau legiuitorul delegat -Guvernul) nu au legiferat instituția privării nedrepte și nu au prevăzut o procedură specială, de acordare a despăgubirilor în aceste situații este inadmisibilă analizarea îndeplinirii unor posibile condiții cu privire la privarea nedreaptă de libertate

Curtea Constituțională nu poate stabili o altă regulă decât cea instituită de legiuitor pentru că instanța de contencios constituțional nu poate juca rolul de legiuitor pozitiv, în

sensul că nu se poate substitui Parlamentului (legiutorul originar) sau legiutorului delegat (guvernul).

Toate aceste aspecte anterior relevate în prezentele motive de apel au fost invocate de Ministerul Public și în fața instanței de fond, însă judecătorul fondului nu a analizat aceste apărări, limitându-se la a constata caracterul nedrept al privării de libertate al reclamantului.

De altfel, chiar instanța de fond (paragraful p, fila 4 a sentinței apelate) reține faptul că situația reclamantului Niță Cristian Marius „ nu reprezintă un caz de privare nelegală de libertate, însă, având în vedere că ambele ipoteze sunt menite să apere aceleași valori constituționale [dreptatea, libertatea individuală, legalitatea], înseamnă că persoanei căreia i s-a încălcat inviolabilitatea libertății individuale trebuie să i se recunoască și să beneficieze de aceeași protecție. „, adăugând la lege și extinzând sfera de protecție a art. 539 din Codul de procedură penală și asupra altor situații (privarea nedreaptă) nereglementate de către legiutor.

În aceste condiții, apreciază apelantul că acțiunea formulată de către reclamantul Niță Cristian Marius trebuia respinsă ca neîntemeiată.

În ceea ce privește cuantumul daunelor acordate reclamantului (2.000.000 Euro cu titlu de daune morale, respectiv 1.552.559 USD daune materiale), consideră că acestea sunt nejustificate.

Cuantificarea exagerată a daunelor morale (2.000.000 euro, respectiv peste 6000 euro/zi de privare de libertate) s-a realizat de către instanța de fond pe baza unor considerente nesuținute de probe administrate în cauză.

În ceea ce privește daunele materiale acordate, apreciază apelantul că acestea nu au fost dovedite, în condițiile în care pretinsele dividende nete de care se presupune că ar fi beneficiat reclamantul nu s-a dovedit că s-ar fi realizat în situația în care acesta nu ar fi fost arestat preventiv, raportat și la specificul activităților realizate de acesta și contextul economic general din România din perioada de timp respectivă (anii 2000-2001).

Având în vedere considerentele ce preced, în temeiul art. 480, alin.2 din Codul de procedură civilă, solicită admiterea apelului declarat împotriva sentinței civile nr. 548/27.09.2021, pronunțată de Tribunalul Dolj în dosarul nr. 5090/63/2017, schimbarea în totalitate a sentinței apelate și respingerea ca neîntemeiată a acțiunii formulate de reclamantul Niță Cristian Marius.

Examinând sentința apelată prin prisma criticilor invocate, a apărărilor formulate, a dispozițiilor legale relevante aplicabile în cauză, Curtea reține următoarele:

Prin acțiunea formulată și precizată, reclamantul Niță Cristian Marius a solicitat obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata sumelor de 324.000 euro (1.000 euro pentru fiecare zi petrecută în detenție în perioada 06.06.2000 – 25.04.2001, respectiv pentru 324 zile), daune morale pentru arestare și detenție ilegală; 2.000.000 euro daune morale pentru suferințele fizice și psihice determinate de arestarea ilegală, pentru prejudiciul de imagine și sănătate personal și al familiei reclamantului, cauzat de arestarea și reținerea ilegală, precum și pentru tratamente inumane și degradante aplicate reclamantului pe durata reținerii în Penitenciarele Brăila, Jilava și Colibași și pentru durată excesivă de peste 17 ani și jumătate a procesului penal în care a fost implicat; 1.660.481 USD, în echivalent lei la data plății, daune materiale, reprezentând dividendele nerealizate de reclamant până la data de 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL – Deva din contractele de vânzare-cumpărare distilat de vid nr. DV 01/24.03.2000 și din contractul de prestări servicii nr. 49/24.03.2000; 117.690 USD în echivalent lei la cursul BNR la data efectivă a plății, cu titlul de daune interese materiale reprezentând dividende nerealizate de reclamant la data de 31.12.2000, în calitate de asociat unic și administrator al SC Multirom Consultprest SRL – Deva din contractul de asociere nr. 103/05.06.2000 și vânzarea la export a cherestelei obținute din procesarea a 2.000 mc material lemnos; 55.000 euro daune materiale cauzate de desele deplasări la diverse instanțe din țară, ce au implicat cheltuieli cu combustibil, cazare, masa, onorarii avocați.

Reclamantul, prin precizarea depusă la data de 04.08.2021 (fila 158, vol. III dosar fond), a arătat că sumele solicitate cu titlu de daune morale și materiale nu includ pe cele pentru durata procesului, întrucât are o cerere distinctă înregistrată pe rolul instanțelor.

Referitor la daunele morale solicitate de către reclamant, Curtea constată că acestea sunt de două categorii: daunele morale pentru măsura arestării preventive, pe o durată de 324 zile, solicitate în considerarea soluției definitive de achitare de care a beneficiat reclamantul la finalul procesului penal și respectiv daunele morale decurgând din măsura preventivă, reprezentând prejudiciul moral produs reclamantului de această măsură (pentru suferințele fizice și psihice suportate, prejudiciul de imagine și sănătate personală a reclamantului și a familiei sale, precum și pentru tratamente inumane și degradante aplicate acestuia pe durata detenției preventive din Penitenciarele Brăila, Jilava și Colibași).

Prin sentința civilă nr. 548/27.09.2021, astfel cum a fost îndreptată prin încheierile de ședință din datele de 1.11.2021 și 5.07.2022, prima instanță a admis în parte acțiunea, obligând pârâtul Statul Român la plata către reclamant a sumei de 2.000.000 euro la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune morale, precum și a sumei de 1.552.559 USD, la cursul BNR la data plății efective, reprezentând daune materiale.

Prealabil se reține că prima instanță a acordat cu titlu de daune morale suma de 2.000.000 euro, iar din considerentele sentinței rezultă că suma menționată includea daunele morale solicitate de reclamant pentru privarea nedreaptă de libertate pe o perioadă de 324 zile, precum și pentru prejudiciul de imagine, suferințele fizice și psihice, afectarea vieții sale de familie.

Prin sentința apelată, Tribunalul nu s-a pronunțat asupra daunelor morale solicitate de către reclamant pentru tratamentele inumane și degradante aplicate acestuia pe perioada detenției în Penitenciarele Brăila, Jilava și Colibași, iar reclamantul nu a formulat critici legate de acest aspect, astfel că, față de dispozițiile 477 alin. 1 C.pr.civ., instanța de apel nu este investită cu analiza acestui petit.

Totodată, se mai reține că, în privința daunelor materiale reprezentate de cheltuielile judiciare efectuate în procesul penal, prin cererea de chemare în judecată nu s-a menționat că acestea includ și costul unei expertize contabile efectuate în amintitul proces, astfel că instanța de apel nu poate analiza un petit formulat pentru prima oară prin concluziile orale din această etapă procesuală.

Curtea are în vedere că apelul este o cale devolutivă de atac, potrivit art. 477 alin. 1 C.pr.civ., instanța de apel procedând la rejudecarea fondului în limitele stabilite, expres au implicit, de către apelant, precum și cu privire la soluțiile care sunt dependente de partea din hotărâre care a fost atacată, devoluțiunea fiind limitată însă și de ceea ce s-a dedus judecății la prima instanță, potrivit art. 478 C.pr.civ.

Trecând la analiza motivelor de apel, Curtea reține următoarele:

Se va examina cu prioritate excepția autorității de lucru judecat invocată de apelantul pârât prin raportare la decizia civilă nr. 99/A/2006, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în dosarul nr. 5831/2005, definitivă prin decizia civilă nr. 1080/01.02.2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr. 7914/1/2006.

Referitor la această excepție, se reține că deși apelantul pârât a invocat-o pentru prima dată în apel, prin Notele scrise depuse la data de 03.10.2022 (fila 87 din dosarul de fond), acest aspect nu constituie un impediment în analiza excepției în acest stadiu procesual, câtă vreme, potrivit art. 432 Cpr.civ., aceasta poate fi invocată de instanță sau de părți în orice stare a procesului, chiar înaintea instanței de recurs.

Excepția autorității de lucru judecat este întemeiată numai pentru petitul privind acordarea daunelor morale pentru arestare pentru ziua de 06.06.2000.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată formulată de reclamantul Niță Cristian Marius și înregistrată pe rolul Tribunalului Hunedoara sub nr. 3138/23.03.2004, s-a solicitat obligarea Statului Român la plata către reclamant a sumei 50.000.000.000 lei despăgubiri materiale. Ulterior, acțiunea a fost precizată, solicitându-se următoarele sume: 500 euro pentru fiecare zi de detenție din perioada 06.06.2000 – 25.04.2001; 500.000 euro daune

morale provocate prin arestarea ilegală; 2.250.000 euro daune interese materiale reprezentând dividend nerealizate în calitate de asociat unic și administrator al S.C. Multirom Consultprest SRL din contractul de distilat de vid DV01/24.03.2000, contractul de prestări servicii nr. 49/24.03.2000; 110.000 euro cu titlul de daune interese materiale, reprezentând dividende nerealizate din contractul de asociere nr. 103/05.06.2000 și vânzarea la export a cherestelei obținute prin procesarea a 2000 mc material lemnos.

În drept, reclamantul a invocat dispozițiile art. 504-506 C.pr.pen., dar și decizia penală nr. 92/R/2003 a Curții de Apel Pitești.

Prin sentința civilă nr. 390/2005 pronunțată de Tribunalul Hunedoara, acțiunea reclamantului a fost respinsă, soluția fiind schimbată prin admiterea apelului acestuia prin decizia civilă nr. 99/24.03.2006 a Curții de Apel Alba Iulia, în sensul admiterii în parte a acțiunii și obligării pârâtului la plata sumei de 10.000.000 lei (1000 RON) cu titlu de daune morale.

Din considerentele acestei decizii, aflate la filele 95-97 din vol. I dosar apel, rezultă că a fost admis petitul privind acordarea de daune morale pentru ziua de 06.06.2000, reținându-se că pentru această zi s-a stabilit prin decizia penală nr. 92/P/18.03.2003 a Curții de Apel Pitești caracterul nelegal al arestării. Pentru restul perioadei, s-a reținut că, pentru a se antrena răspunderea statului în condițiile art. 504 alin. 2 C.pr.penal, privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită în conformitate cu alin. 3 al aceluiași articol, după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii preventive sau restrictive de libertate, prin ordonanță a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j Cod penal ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauze prevăzute de art. 10 alin. 1 lit. j Cod penal.

Decizia a rămas irevocabilă prin respingerea recursurilor reclamantului și pârâtului, conform deciziei civile nr. 1080/01.02.2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În justificarea demersului judiciar din cauza pendinte, reclamantul a invocat prevederile art. 5 pct. 5 din CEDO, art. 3 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenție, art. 52 alin. 3 din Constituția României, art. 539 alin. 1 C.pr.pen., decizia penală nr. 92/R/18.03.2003 a Curții de Apel Pitești, prin care au fost anulate ordonanța și mandatul de arestare preventive din data de 30.05.2000, dar și decizia penală nr. 855/A/2016 a Curții de Apel Alba Iulia prin care s-a soluționat definitiv cauza penală, în sensul achitării reclamantului.

Curtea reține că autoritatea de lucru judecat, reglementată ca efect esențial al unei hotărâri judecătorești, cunoaște două manifestări procesuale: 1. una de excepție procesuală, de fond, absolută și dirimantă, care corespunde unui efect negativ, extinctiv, de natură să oprească a doua judecată, când aceasta este între aceleași părți, are același obiect și se întemeiază pe aceeași cauză (consacrarea legislativă o reprezintă dispozițiile art. 431 alin. 1, 432 C.pr.civ.); cealaltă manifestare procesuală recunoscută o constituie prezumția legală (cu caracter absolut și irefragabil, în relația dintre aceleași părți litigante), așadar un mijloc de probă care are menirea de a demonstra modalitatea în care au fost dezlegate anterior anumite aspecte litigioase în raporturile dintre părți, fără posibilitatea de a se statua diferit, adică o chestiune litigioasă care a fost tranșată definitiv într-un litigiu anterior nu mai poate fi repusă în discuție în procesul ulterior care are legătură cu aceasta, deci, nu mai există posibilitatea de a mai fi contrazisă, fiind vorba despre ceea ce se numește efectul pozitiv al lucrului judecat. Această reglementare a autorității de lucru judecat în forma prezumției este menită să asigure, din nevoia de ordine și stabilitate juridică, evitarea contrazicerilor între considerentele hotărârilor judecătorești (prezumția legală a lucrului judecat a primit consacrare legislativă prin dispozițiile art. 328 coroborat cu art. 430 alin. 1 și 2 C.pr.civ.).

Având în vedere aceste criterii pentru determinarea autorității de lucru judecat, Curtea constată că între litigiul de față și cel soluționat prin decizia civilă nr. 99/24.03.2006 a Curții de Apel Alba Iulia, există tripla identitate cerută de dispozițiile art. 431 alin. 1 C.pr.civ.: părți,

obiect și cauză, însă numai în privința despăgubirilor solicitate cu titlu de daune morale pentru ziua de 06.06.2000.

Dacă în privința părților și obiectului celor două litigii, identitatea dintre acestea este evidentă, identitatea cauzei există numai în privința daunelor morale solicitate pentru ziua de 06.06.2000.

Astfel, deși aparent cererile de chemare în judecată din cele două dosare au temeuri juridice distincte, Curtea constată că de fapt în ambele sunt invocate dispoziții legale din Codul de procedură penală în vigoare la momentul formulării acțiunilor care reglementează posibilitatea unei persoane de a obține despăgubiri în cazul unei erori judiciare.

De asemenea, se reține că pentru justificarea daunelor solicitate pentru ziua de 06.06.2000, în ambele dosare se invocă decizia penală nr. 92/R/18.03.2003 a Curții de Apel Pitești, prin care au fost anulate ordonanța și mandatul de arestare preventive din data de 30.05.2000 și s-a reținut caracterul nelegal al arestării pentru ziua de 06.06.2000.

În consecință, cauza celor două cereri de chemare în judecată pentru daunele morale privind ziua de 06.06.2000 este identică, astfel că pentru această zi va fi admisă excepția autorității de lucru judecat.

Având în vedere că în privința acestei zile s-a reținut autoritatea de lucru judecat a deciziei civile nr. 99/24.03.2006 a Curții de Apel Alba Iulia, Curtea nu poate analiza susținerea apelantului Ministerul Public potrivit căreia, prin decizia penală nr. 92/ 18 martie 2003 pronunțată în dosarul nr.1484/2003 al Curții de Apel Pitești - Secția penală s-a constatat nelegalitatea mandatului de arestare emis în baza Ordonanței nr. 433/30 mai 2000 a Parchetului de pe lângă Tribunalul Brăila doar în privința duratei de 30 de zile, în loc de 5 zile cât permiteau dispozițiile legale privind arestarea învinuitului.

În privința restului pretențiilor formulate însă nu se poate reține autoritatea de lucru judecat, deoarece, în plus față de temeiurile juridice amintite anterior, reclamantul a invocat în prezenta cauză decizia penală nr. 855/A/2016, prin care s-a soluționat în mod definitiv cauza penală, prin achitarea sa. Totodată, se are în vedere că, prin decizia civilă nr. 99/24.03.2006 a Curții de Apel Alba Iulia, a fost analizat pe fond numai petitul privind acordarea de daune morale pentru ziua de 06.06.2000, din considerentele deciziei enunțate anterior rezultând că în privința celorlalte daune morale solicitate pentru restul perioadei de arrest preventiv s-a apreciat că solicitarea acestora era prematură, câtă vreme nu s-a constatat caracterul nelegal al arestării prin unul din actele de procedură enumerate de art. 504 C.pr.penală în vigoare la acel moment, iar celelalte petite nu au fost analizate. De asemenea, Curtea are în vedere și Decizia nr. 136/2021 a CCR, prin care s-a constatat că soluția legislativă din cuprinsul art. 539 C.pr.penală care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin. 1 lit. a-d din C.pr. penală, sau achitare, este neconstituțională, decizie pronunțată în urma invocării chiar de către reclamant în cauza de față a excepției de neconstituționalitate. Nu în ultimul rând, se are în vedere în respingerea autorității de lucru judecat pentru celelalte pretenții în afara daunelor morale pentru ziua de 06.06.2000 modificarea legislativă a art. 539 C.pr.penală, apărută pe parcursul soluționării cauzei de față, ca urmare a Deciziei nr. 136/2021, prin art. I pct. 55 din Legea nr. 201/2023, în prezent, textul art. 539 alin. 1 C.pr. penală stabilind că are dreptul la repararea pagubei suferite și persoana față de care, în cursul procesului penal, s-a dispus o măsură preventivă privativă de libertate, dacă pentru infracțiunea care a justificat luarea măsurii s-a dispus în temeiul art. 16 alin. 1 lit. a-d clasarea sau achitarea, cu excepția cazului în care soluția s-a dispus ca urmare a dezincriminării faptei săvârșite.

În continuare, Curtea va analiza motivul comun din apelurile formulate de pârâțul Statul Român și de Ministerul Public prin care, în esență, se susține netemeinicia cererii de acordare de despăgubiri pentru arestarea preventivă, deoarece chiar dacă prevederile art. 539 C.pr.penală au fost declarate neconstituționale prin Decizia nr. 136/2021, dispozițiile art. 9 alin. 5 C.pr.penală nu au fost declarate neconstituționale și acestea stabilesc dreptul la despăgubiri numai pentru măsura arestării nelegale (apelantul pârât), iar potrivit Deciziei RIL

nr. 15/2017, caracterul nelegal al măsurii privative de libertate trebuie stabilit prin actele jurisdicționale prevăzute în cuprinsul acesteia (Ministerul Public).

Astfel, așa cum a reținut instanța de fond, reclamantul Niță Cristian Marius a suferit o detenție privativă de libertate în perioada 06-07.06.2000, dispusă prin Ordonanța din data de 30.05.2000 și pusă în aplicare în baza Mandatului de arestare preventivă nr. 107/30.05.2000 (filele 13-14 dosar vol I), și în perioada 07.06.2000-25.04.2001, dispusă prin Ordonanța din data de 07.06.2000 și pusă în aplicare în baza Mandatului de arestare preventivă nr. 107/07.06.2000 (filele 15-17 dosar vol. I), toate emise de Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila, în dosar nr. 433/P/1999.

Ulterior, prin sentința penală nr. 32/22.02.2016, pronunțată de Tribunalul Alba în dos. nr. 3196/1/2008*, definitivă prin decizia penală nr. 855/A/07.10.2016, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, în baza art. 18 CPP, raportat la art. 396 alin. 5 CPP, raportat la art. 16 alin. 1 lit. b) CPP, s-a dispus achitarea inculpatului Niță Cristian Marius, pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 367 alin. 1 CP și art. 244 alin. 1 și 2 CP.

Curtea reține că justificarea prezentului demers juridic al reclamantului, potrivit cererii de chemare în judecată, este supunerea sa unei măsuri preventive nelegale.

Potrivit deciziei nr. 136/2021 a Curții Constituționale, o astfel de acțiune intră în sfera de reglementare a art. 539 C.pr.penală.

Potrivit acestor dispoziții, “are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate. Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei”.

Norma în discuție se află în strânsă corelare cu art. 5 din Convenția europeană, care consacră dreptul la libertate și siguranță, drept care, odată încălcat, atrage aplicarea art. 5 paragraful 5 din Convenție, precum și cu art. 9 C. pr. Penală, care redă întocmai conținutul art. 5 din Convenție.

Astfel, în cuprinsul art. 5 paragraful 5 din Convenție, este reglementat dreptul la reparațiune pentru prejudicii derivate din detenția nelegală, după cum urmează: “Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare acestui articol are dreptul la reparații”.

În mod simetric, dispozițiile art. 9 C.pr.penală, care consacră același drept, și anume dreptul la libertate și siguranță, în alin. 5 reglementează dreptul la reparațiune, astfel: “orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege”.

Art. 539 C.pr.penală este o aplicație particulară, specială a dreptului consacrat în alin. 5 al art. 9 din același Cod, în sensul că reglementează exclusiv dreptul la reparațiune pentru prejudiciile derivate din privarea nelegală de libertate, independent de modul în care se finalizează procesul penal – prin achitare sau condamnare.

Concluzia caracterului larg, cuprinzător al câmpului de aplicare a art. 539 C.pr.penală este subliniată de Decizia nr. 136/2021 a CCR, prin care s-a constatat că soluția legislativă din cuprinsul acestui text legal care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin. 1 lit. a-d din C.pr. penală, sau achitare, este neconstituțională.

În viziunea Curții Constituționale, recunoașterea dreptului la despăgubiri, generat de măsura preventivă privativă de libertate nedreaptă, nu reprezintă o exigență a Convenției EDO, care prin art. 5 paragr. 5 impune un standard minim de protecție, ci, ținând cont de faptul că dispozițiile art. 1 alin. 3, art. 23 alin. 1 și art. 53 alin. 3 teza I din Constituție oferă un standard mai înalt de protecție a libertății individuale, intră în marja de apreciere a statului care este îndreptățit să ofere, prin legislația internă, o atare protecție prin reglementarea dreptului la reparații și în alte situații decât cele expres rezultate din art. 5 paragr. 5 din Convenție.

Prin Decizia nr. 1/2023 Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis că: “În interpretarea și aplicarea prevederilor art.

539 din Codul de procedură penală, față de efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 136 din 3 martie 2021, în ipoteza unei privări de libertate în cursul unui proces penal finalizat prin soluție definitivă de achitare, fără ca nelegalitatea măsurii privative de libertate să fi fost stabilită în conformitate cu Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii nr. 15 din 18 septembrie 2017, soluția de achitare, conform art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală, este suficientă prin ea însăși pentru acordarea de despăgubiri persoanei private de libertate și, ulterior, achitate.

În acest context, "caracterul injust/nedrept al măsurilor privative de libertate", respectiv "netemeinicia acuzației în materie penală" constituie criterii autonome care dau dreptul persoanei în cauză la repararea pagubei și care extind sfera de aplicare a dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală."

În considerentele deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție (par. 45-47) s-a reținut că "Decizia Curții Constituționale nr. 136/2021 face parte din categoria deciziilor ce sancționează o soluție legislativă, pentru lipsa unei situații ce ar fi trebuit prevăzute de către legiuitor în cuprinsul art. 539 din Codul de procedură penală, instanța de contencios constituțional statuând că, în privința unei măsuri preventive privative de libertate, ipotezei unei soluții de achitare sau de clasare date într-un proces penal trebuie să i se confere aceeași finalitate reparatorie precum ipotezei nerespectării normelor legale privind măsura preventivă privativă de libertate.

Astfel, pe lângă existența dreptului la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate în cursul procesului penal, decizia constată existența constituțională a dreptului la repararea pagubei în cazul privării legale de libertate în cursul procesului penal soluționat prin clasare sau achitare în temeiul art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală.

Ca atare, se constată că ansamblul normativ în vigoare permite aplicarea, într-un mod previzibil și unitar, a dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală, astfel cum a fost sancționat de către Curtea Constituțională."

Față de considerentele obligatorii ale Deciziei nr. 1/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și de faptul că, prin decizia Curții Constituționale răspunderea obiectivă a statului a fost extinsă și în cazul persoanelor față de care a fost dispusă o măsură preventivă privativă de libertate în conformitate cu dispozițiile legale, măsură care a devenit nedreaptă tocmai pentru că acuzația s-a dovedit a fi neîntemeiată, în mod corect prima instanță a reținut că această formă de răspundere este aplicabilă în cauză, fără a se aprecia că se depășește cadrul procesual al dispozițiilor art. 539 C.pr.penală (în condițiile în care decizia reformulează conținutul normei supuse controlului în scopul de a-l face compatibil cu prevederile constituționale).

Din perspectiva tuturor acestor considerente, Curtea apreciază că pretențiile reclamantului referitoare la privarea sa de libertate, își găsesc calea procesuală de rezolvare în acțiunea întemeiată pe prevederile art. 539 C.pr.civ., potrivit principiului general de drept *specialia generalibus derogant* (norma specială derogă de la cea generală) – față de dreptul comun reprezentat de acțiunea în răspundere civilă delictuală reglementată de art. 1349 și urm. C.civ.

Din acest motiv, contrar susținerilor apelantului pârât Statul Român, nu are relevanță faptul că Decizia nr. 136/2021 a CCR a vizat numai dispozițiile art. 539 C.pr. penală nu și pe cele ale art. 9 alin. 5 din același cod, având în vedere că, așa cum arată chiar acest apelant, ultimele dispoziții sunt în partea generală a Codului de procedură penală.

De asemenea, jurisprudența CEDO invocată de apelantul pârât (cauza *Nolkenbockhoff* contra Germaniei, cauza *Brogan* ș.a. împotriva Regatului Unit), prin care Curtea a statuat că nicio clauză din Convenție nu dă acuzatului un drept la reparație pentru detenție provizorie legală, nici chiar în ipoteza închiderii urmăririi penale angajate împotriva persoanei, respectiv faptul că măsura preventivă nu este considerată nelegală numai prin faptul că nu a fost urmată de un act de inculpare, nu poate fi reținută în cauză, față de considerentele obligatorii ale Deciziei nr. 1/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și de faptul că, prin decizia nr. 136/2021 a Curții Constituționale răspunderea obiectivă a statului a fost extinsă și în cazul

persoanelor față de care a fost dispusă o măsură preventivă privativă de libertate în conformitate cu dispozițiile legale, măsură care a devenit nedreaptă tocmai pentru că acuzația s-a dovedit a fi neîntemeiată.

Astfel, statul este obligat să recunoască și să garanteze dreptul la despăgubiri ca urmare a unei privări de libertate dispuse în cursul procesului penal, indiferent de temeiul generator al răspunderii sale, respectiv caracterul nedrept sau nelegal al măsurii privative de libertate. Orice diferențiere sub acest aspect nu este decât una artificială care în final neagă dreptul persoanei vătămate la repararea pagubei suferite ca urmare a unei disfuncții de orice natură a sistemului judiciar. Condiționarea dreptului la despăgubiri strict de caracterul nelegal al măsurii privative de libertate este de natură să limiteze sfera de aplicare a dispozițiilor art. 52 alin. 3 teza întâi coroborat cu art. 23 alin. 1 și art. 1 alin. 3 din Constituție, în condițiile în care, în temeiul acestor dispoziții constituționale, și soluția de achitare / clasare dată pe fondul acuzației în materie penală angajează răspunderea statului pentru privarea de libertate.

Din cuprinsul sentinței penale nr. 32/22.02.2016, pronunțată de Tribunalul Alba, și al deciziei penale nr. 855/07.10.2016, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, nu rezultă caracterul nelegal al arestării preventive a apelantului reclamant.

Un astfel de caracter rezultă, însă numai pentru o zi, 25.04.2001, din decizia penală nr. 217/24.04.2001 a Curții de Apel Pitești, pronunțată în dosarul nr. 2533/2001, prin care s-a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura prevăzută de art. 145 C.pr.penală, dispunând obligarea inculpaților de a nu părăsi localitatea de domiciliu decât pentru a se deplasa la instanța de judecată la termenele fixate, cât și în alte cazuri, dar numai cu încuviințarea organelor judiciare competente.

Deși prin această decizie s-a dispus punerea de îndată în libertate a inculpaților, inclusiv a apelantului reclamant, această măsură a fost adusă la îndeplinire abia a doua zi, astfel cum rezultă din biletul de liberare nr. 8510/25.04.2001, cu încălcarea art. 5 pct. 1 din CEDO, astfel cum rezultă din practica instanței europene (în cauzele Calmanovici și Răducu împotriva României), fiind întemeiate astfel susținerile apelantului reclamant în acest sens.

De asemenea, caracterul nelegal al arestării preventive pentru ziua de 06.06.2000, așa cum s-a arătat deja, a fost stabilit cu autoritate de lucru judecat prin decizia penală nr. 92/R/18.03.2003 a Curții de Apel Pitești.

Concluzionând, din cele 324 zile de arestare preventivă a apelantului reclamant (06.06.2000-25.04.2001), pentru zilele de 06.06.2000 și 25.04.2001, măsura a fost nelegală, iar pentru restul intervalului (07.06.2000-24.04.2001) nedreaptă.

Prin urmare sunt apreciate ca nefondate criticile formulate de apelantul pârât Statul Român și de Parchet prin care, în esență, se susține netemeinicia cererii de acordare de despăgubiri pentru arestarea preventivă, în condițiile în care dispozițiile art. 9 alin. 5 C.pr.penală nu au fost declarate neconstituționale, iar caracterul nelegal al măsurii privative de libertate nu s-a stabilit potrivit Deciziei RIL nr. 15/2017.

Sunt întemeiate însă criticile de asemenea comune ale celor doi apelanți amintiți anterior privind cuantumul daunelor morale stabilite de prima instanță.

Astfel, constatând că măsura arestării preventive a reclamantului are caracter nelegal pentru două zile (06.06.2000 și respectiv 25.04.2001, din care pentru prima s-au acordat deja despăgubiri reclamantului), și nedrept pentru restul intervalului de 322 zile, Curtea a reținut, prin analiza din paragrafele anterioare, și îndreptățirea reclamantului la acordarea de despăgubiri, atât pentru arestarea nelegală, cât și pentru cea nedreaptă.

În privința daunelor morale solicitate de către reclamant prin cererea de chemare în judecată, acestea sunt structurate, așa cum deja s-a menționat la începutul analizei Curții, pe două categorii: daune morale pentru măsura arestării preventive, solicitate în considerarea soluției definitive de achitare și decurgând deci din caracterul nelegal și nedrept al lipsirii sale de libertate și respectiv daunele morale pentru repararea prejudiciului moral produs reclamantului de această măsură (pentru suferințele fizice și psihice suportate, prejudiciul de imagine și sănătate personală a reclamantului și a familiei sale).

Prima instanță a obligat pârâtul la plata sumei totale de 2.000.000 euro, daune morale, din considerentele sentinței observându-se că au fost avute în vedere ambele categorii de astfel de daune solicitate de reclamant, fiind corectă observația apelantului pârât în acest sens, însă o astfel de modalitate de soluționare este de natură a produce confuzii, dovadă fiind chiar apelul formulat de reclamant, una dintre critici vizând neacordarea daunelor solicitate prin primul petit, apreciind Curtea că era necesară pronunțarea în mod distinct pe primele două petite ale cererii de chemare în judecată.

Trecând peste acest aspect, se constată caracterul întemeiat al criticilor apelanților Statul Român și Ministerul Public vizând cuantumul sumei acordate cu titlu de daune morale.

Este neîndoielnic dreptul reclamantului la despăgubiri, pentru ambele categorii de prejudicii morale invocate, câtă vreme s-a stabilit că acesta a fost supus nelegal și nedrept unei măsuri preventive de libertate.

Totodată, este de asemenea cert că efectele măsurii preventive nu s-au produs numai cu privire la îngrădirea libertății reclamantului de deplasare, ci acesta a fost afectat atât pe durata acestor măsuri cât și ulterior, suferința acestuia fiind atât de natură fizică dar și psihică, iar efectele arestării sale producându-se și asupra imaginii acestuia în societate.

Prin urmare, Curtea constată că sunt îndeplinite condițiile antrenării răspunderii obiective a Statului ca urmare a arestării nelegale și nedrepte a reclamantului, sub ambele aspecte analizate, reclamantul dovedind că măsura preventivă luată în privința sa a produs, pe lângă efectul îngrădirii libertății sale, și o afectare a sănătății sale și a imaginii de care se bucura în societate.

Codul civil reglementează apărarea drepturilor nepatrimoniale, astfel incluzând și daunele morale. Personalitatea umană este ocrotită în mod egal de lege și orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor strâns legate de ființa umană, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică, demnitatea, intimitatea vieții private, creația științifică, artistică, literară sau tehnică, precum și a oricăror altor drepturi nepatrimoniale.

Conform art. 1381 din Codul Civ., orice prejudiciu dă dreptul la reparație, de unde rezultă că nu interesează natura daunei, ci doar existența acesteia pentru ca dreptul victimei la despăgubiri să se nască. Dauna este consecința oricărei atingeri ilegite a drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane (art. 1349 alin. 1 NCC).

Suferința, durerea, frustrarea sunt stări afective negative ce nu pot fi considerate prejudicii reparabile în bani. Faptul că prejudiciile nepatrimoniale nu pot fi evaluate în bani, nu pot avea un preț, nu trebuie însă să fie considerat un obstacol în repararea acestora, și chiar dacă nu există criterii precise pentru determinarea cuantumului lor, totuși instanța poate aprecia asupra acestuia, în funcție de particularitățile fiecărei spețe, în aprecierea daunelor morale trebuind să se țină seama de consecințele negative suferite de cel lezat, în plan fizic, psihic și afectiv, importanța valorilor lezate, măsura în care acestea au fost lezate, intensitatea cu care au fost, sunt și, mai ales, vor fi percepute consecințele.

Repararea prejudiciului moral trebuie să fie realizată printr-o compensare echitabilă, aceasta presupune că, fără a se ignora natura valorilor lezate, nu trebuie să constituie un temei al îmbogățirii, pentru că s-ar deturna finalitatea acordării daunelor morale, care trebuie să se producă, în primul rând, pe plan afectiv și moral.

Prin urmare, chiar dacă valorile morale nu pot fi evaluate în bani, atingerile aduse acestora îmbracă forme concrete de manifestare, iar instanța are astfel posibilitatea să aprecieze intensitatea și gravitatea lor și să stabilească dacă o sumă de bani și în ce cuantum, este potrivită pentru a repara prejudiciul moral produs.

Chiar dacă, în raport cu natura acestor daune, nepatrimoniale, stabilirea cuantumului lor presupune și luarea în considerare a unor elemente de apreciere, neverificabile nemijlocit prin elemente probatorii, ceea ce impune și existența unei anumite eventualități de aproximare, pentru limitarea efectelor unei atari eventualități este, totuși, necesar să fie avute în vedere anumite criterii de determinare a valorii prejudiciului moral real suferit, cum sunt consecințele negative suportate sub aspect fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate și urmările produse prin lezarea lor, măsura în care au fost afectate familia și situația

profesională sau socială a celui care se consideră victima măsurii preventive luate, durata privării nelegale de libertate, astfel cum just a stabilit tribunalul.

Este indiscutabil că arestarea reclamantului pe o perioadă de 324 de zile, a produs acestuia frustrări și suferințe de natură fizică și morală, care au fost amplificate de conștientizarea faptului că imaginea sa publică și reputația impecabile anterior arestării, astfel cum rezultă din mijloacele de probă administrate în cauză, au fost afectate. Reputația sa socială și profesională au fost știrbite ca urmare a percepției publice create prin faptul arestării sale, imaginea sa publică fiind compromisă ca urmare a faptelor de care a fost acuzat și a mediatizării cazului în presă, după cum a rezultat din probatoriul administrat în cauză.

Reclamantul a administrat mijloace de probă suficiente care au permis instanței să stabilească măsura în care stigmatul privării de libertate a afectat atât persoana acestuia cât și viața de familie.

Astfel, reține Curtea că reclamantul a dovedit, prin declarațiile martorilor audiați la fond (filele 110, 177 și 220 vol.II) atât deteriorarea sănătății sale, din punct de vedere fizic, dar și psihic, cât și afectarea ireversibilă a imaginii sale și a vieții de familie. În mod corect a apreciat deci prima instanță că arestarea reclamantului a produs un impact puternic în viața sa, prin raportare la vârsta, anvergura activității comerciale desfășurate în acea perioadă, viața sa de familie, precum și creditul său moral și social de care se bucura anterior privării sale de libertate, în antiteză cu răsturnarea și distrugerea ireversibilă a tuturor acestor valori sociale, resimțite profund de acesta, atât în timpul, cât și ulterior încetării acelei măsuri.

Astfel, din declarația martorului Bontaș Ghiocel Dumitru, rezultă că reclamantul, la momentul arestării sale preventive, a fost adus, împreună cu ceilalți inculpați din dosarul penal, în penitenciar, într-o camera de 55 paturi, în care se aflau peste 160 de persoane, iar la aproximativ 2 săptămâni de la aducerea reclamantului, acesta a avut o tentativă de sinucidere, fiind surprins de martor în timp ce încerca să se spânzure de țeava de scurgere de la baie cu șnurul de la zeghea pe care o purta.

Din aceeași declarație, Curtea reține că reclamantul era foarte afectat, martorul exprimându-se că acesta era “într-o stare de depresie accentuată”, era “foarte bolnav, îl dureau capul...lua tratament, respectiv 2-3 fiole algocalmin”. Deși martorul nu exprimă o opinie medicală, percepția acestuia pentru instanță este relevantă, provenind de la o persoană care l-a observat direct pe reclamant în condițiile din detenție, și, cu toate că, la rândul său se afla tot în penitenciar, a remarcat profunda afectare fizică și psihică a reclamantului.

Starea reclamantului de depresie rezultă și din declarația martorului Ionaș Ioan, coinculpat în același dosar penal, aflat în altă secție a penitenciarului decât reclamantul, care a declarat și că a auzit, de la colegii de cameră, de tentativa de suicid a reclamantului.

Aspectele privind condițiile din detenție, respectiv aglomerarea, accesul la baie, purtarea zeghei, în condițiile în care reclamantul nu era condamnat definitiv, lipsa de igienă, decurgând atât din declarația martorului Bontaș Ghiocel Dumitru, dar și din cea a martorului Ionaș Ioan, nu sunt analizate de instanța de apel ca argumente ale despăgubirilor solicitate de către reclamant pentru tratamentele inumane și degradante, în privința cărora, așa cum s-a arătat deja, prima instanță nu s-a pronunțat, iar apelantul reclamant nu a formulat critici, ci sunt avute în vedere de asemenea în analiza impactului măsurii preventive asupra sănătății fizice și psihice a reclamantului.

Aceste aspecte nu au fost contrazise nici de apelantul pârât și nici de Parchet, fiind regretabil că într-un stat de drept, într-un trecut nu prea îndepărtat, o persoană arestată preventiv avea parte de un astfel de tratament.

De asemenea, nici Statul și nici Parchetul nu au contestat susținerile reclamantului și declarațiile martorilor din care reiese că reclamantul, pe perioada arestului preventiv, a avut o tentativă de sinucidere.

Afectarea profundă a stării psihice a reclamantului de arestarea sa preventivă rezultă și din fișa medicală pentru deținuți întocmită de Penitenciarul Brăila la data de 08.06.2000 (filele 115-116 dosar vol. I), reținută și de prima instanță, care în mod corect a observat că, la doar două zile de la arestarea sa preventivă, reclamantul Niță Cristian Marius a fost

diagnosticat cu "sindrom depresiv persistent", corect apreciind de asemenea Tribunalul că șocul psiho-emoțional suferit de acesta s-a instalat și manifestat încă de la începutul privării sale de libertate, perspectiva calvarului ce urma în viața sa fiind de natură să-i declanșeze o astfel de boală psihiatrică, în condițiile în care nu exista un istoric medical anterior, în acest sens.

Curtea reține că starea psihică a reclamantului a continuat a fi afectată și după ce acesta nu s-a mai aflat în arest preventiv, așa cum rezultă din Foaia de observație clinică generală, întocmită de Spitalul Neuropsihiatric din Zam (filele 118-119 dosar vol. I), unde reclamantul a fost internat în perioada 01-09.08.2001, cu diagnosticul de "tulburare depresivă reactivă severă cu idei de suicid", neputându-se reține susținerea apelantului pârât că, fiind ulterioară, această afecțiune nu are legătură cu măsura preventivă.

În același sens se reține și declarația martorei Tulea Adriana Constanța, care a arătat că știa de la soția reclamantului că „acesta s-a îmbolnăvit cu nervii în penitenciar, a făcut tratament 2 ani și lua multe pastile”.

Nu se poate reține susținerea apelantului pârât în sensul că ar fi fost necesară corelarea acestor documente medicale cu opinia unui medic specialist sau a medicului curant sau cu efectuarea unei expertize medico-legale, Curtea analizând impactul asupra sănătății apelantului reclamant a măsurii nelegale și nedrepte a arestului preventiv, sens în care probatoriul administrat este apreciat ca fiind suficient, nefiind pusă în discuție o afectare a discernământului apelantului reclamant pentru a justifica susținerile apelantului pârât amintite la începutul acestui paragraf.

Curtea mai reține că, din declarația martorei Tulea Adriana Constanța rezultă și afectarea ireversibilă a imaginii publice a reclamantului, care înainte de arestarea sa, se bucura de apreciere, derula mai multe afaceri cu produse petroliere și construcție de drumuri și părea un om de afaceri prosper, iar, după întoarcerea sa din penitenciar, nu mai fost perceput la fel, atitudinea locuitorilor din Deva s-a schimbat față de acesta, privindu-l ca o persoană vinovată chiar și după ce a fost achitat.

Curtea nu reține o culpă a Statului decurgând din mediatizarea cazului apelantului reclamant, în mod corect arătând apelantul pârât că nu poate cenzura libertatea de exprimare a jurnaliștilor, ci afectarea imaginii reclamantului ca urmare a măsurii arestării preventive, așa cum s-a arătat anterior.

În cuantificarea prejudiciului moral, criteriile amintite anterior sunt subordonate condiției aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs victimei prin arestarea nedreaptă, astfel încât daunele morale acordate pentru să compenseze consecințele negative pe care privarea de libertate le-a produs apelantului-reclamant, concretizate în afectarea sănătății sale, suferințele fizice și psihice îndurate dar și încălcarea dreptului la demnitate și imagine publică.

Curtea reține că suma ce trebuie acordată în acest scop nu trebuie să fie excesivă, ci doar susceptibilă de a oferi satisfacții de ordin moral care să compenseze într-o oarecare măsură privațiunile suferite de reclamant.

Reținând că măsura arestării a lezat demnitatea, libertatea individuală, dar și sănătate și viața de familie a reclamantului, drepturi personale nepatrimoniale ocrotite de lege și că, din acest punct de vedere, i-a produs reclamantului un prejudiciu moral care a justificat acordarea unei compensații materiale, instanța de apel apreciază că pentru cuantificarea efectivă a acestui prejudiciu trebuie folosite pe lângă criteriile avute în vedere de prima instanță și aspecte ce țin de nivelul de trai din statul pârât pentru dimensionarea despăgubirilor. Sumele acordate cu acest titlu nu pot fi determinate fără luarea în considerare a contextului economic și social în care trăiește persoana care beneficiază de acestea.

Astfel, în condițiile în care potrivit Institutului Național de Statistică câștigul salarial mediu net pe economie în septembrie 2023 este de 4593 lei, mai puțin de 1000 de euro, solicitarea reclamantului de a-i fi acordată suma de 1.000 euro, pentru fiecare din cele 323 zile, respectiv 323.000 euro, precum și suma de 2.000.000 euro pentru suferințele fizice, psihice și afectarea imaginii, adică echivalentul a 2.323 salarii medii nete de care o persoană

poate beneficia în mai mult de 193 de ani de muncă, apare a fi nerealistă. Ca atare, Curtea apreciază ca suma de 200 euro/zi, respectiv 64.400 euro (la cursul BNR de la data plății) pentru cele 322 zile în care a fost suspus măsurii preventive privative de libertate în mod injust, precum și suma de 20.000 euro (la cursul BNR de la data plății) pentru prejudiciul de imagine și pentru afectarea sănătății, răspund cerinței de echitate și proporționalitate.

Curtea arată că, deși suferințele fizice și psihice suportate de reclamant prin arestarea sa sunt menționate în susținerea celui de-al doilea petit, instanța le are în vedere la cuantificarea daunelor morale acordate pentru arestarea preventivă, câtă vreme s-a arătat deja că aceasta a produs astfel de suferințe reclamantului. Totodată se arată că reclamantul nu a dovedit și afectarea sănătății membrilor familiei sale, pentru ca aceasta să fie avută în vedere la soluția dată celui de-al doilea petit.

În privința despăgubirilor pentru ziua de 25.04.2001, în privința căreia Curtea a constatat caracterul nelegal al arestării, se reține că, deși din Decizia nr. 136/2001 a CCR rezultă că sub aspectul dreptului la despăgubiri nu trebuie făcută o diferențiere între arestarea nelegală și cea nedreaptă, totuși, având în vedere că în privința zilei de 06.06.2000, așa cum s-a reținut anterior, există autoritate de lucru judecat conform deciziei civile nr. 99/24.03.2006, prin care a fost obligat pârâtul Statul Român la plata către reclamant a sumei de 1000 lei, cu titlu de daune morale pentru această zi, Curtea apreciază că acest quantum trebuie avut în vedere și pentru ziua de 25.04.2001, însă această sumă fiind acordată în anul 2006, se impune actualizarea acesteia, rezultând suma de 2051 lei.

Curtea apreciază că sunt întemeiate și criticile formulate de apelantul pârât și de Ministerul Public în privința acordării daunelor materiale în quantum de 1.552.559 USD.

Aceste daune, au fost acordate de prima instanță cu titlu de dividende nerealizate de reclamant din derularea contractului de vânzare-cumpărare nr. DV/01/24.03.2000 și a contractului de prestări servicii (procesare) nr. 49/24.03.2000, apreciind că acest venit ar fi fost obținut de reclamant dacă nu ar fi fost supus acelei privări nedrepte de libertate.

Reține Curtea că S.C. Multirom Consultprest SRL, societate al cărei administrator și asociat unic era apelantul reclamant, a încheiat contractul nr. DV/01/24.03.2000 cu firma irlandeză Fusion Inter – Trade Unlimitid, având ca obiect cumpărarea de către prima a 50.000 to distilat de vid, iar aceeași societate a apelantului, în calitate de procesant, a încheiat contractul de prestări servicii nr. 49/24.03.2000, prin care procesantul se obliga să livreze pentru procesare S.C. Petromidia S.A. cantitatea de 1000 tone/lună distilat de vid, pentru perioada aprilie-iunie 2000.

Curtea apreciază că apelantul reclamant nu a dovedit certitudinea unui prejudiciu decurgând din dividendele nerealizate din profitul pe care societatea sa l-ar fi putut realiza din derularea acestor două contracte.

Astfel, acesta nu a fost în măsură să depună documente contabile ale societății din perioada anterioară arestării sale care să demonstreze că este credibilă susținerea sa că, în situația în care nu ar fi intervenit această măsură preventivă și procesul penal, persoana juridică ar fi realizat profitul, iar reclamantul dividendele solicitate.

Având în vedere data încheierii celor două contracte, cu mai puțin de 3 luni înaintea arestării preventive a reclamantului, precum și lipsa unor probe privind derularea acestora, Curtea apreciază că operațiunile decurgând din cele două convenții erau în fază incipientă, neputându-se prefigura un rezultat profitabil.

Prin urmare, susținerile apelantului pârât potrivit cărora nu se poate afirma cu siguranță și fără putință de tăgadă că în mod cert societatea ar fi urmat un curs ascendent, câtă vreme în afaceri nimic nu este predictibil și o societate în prezent profitabilă peste un timp poate să nu mai aibă același succes, sunt corecte.

Nici raportul de expertiză efectuat la fond nu este de natură a dovedi un astfel de prejudiciu, câtă vreme acesta s-a bazat numai pe contractele menționate și pe modul de calculare a dividendelor stabilit de lege.

Chiar dacă apelantului reclamant nu i se poate reține vreo culpă pentru lipsa documentelor contabile, dată fiind situația în care acesta s-a aflat, angrenat într-un proces

penal care s-a întins pe mai mult de 16 ani, perioadă în care societatea sa nu a mai funcționat, astfel că în 2015 s-a dispus radierea acesteia din Registrul comerțului, ca urmare a închiderii falimentului, așa cum rezultă din sentința nr. 504/F/2015 a Tribunalului Hunedoara, definitivă prin decizia civilă nr. 414/17.11.2015 a Curții de Apel Alba Iulia (filele 184-190 vol. I dosar fond), totuși se constată că acest petit nu a fost dovedit, raportul de expertiză întocmit de expert Martin Liliana neavând o bază factuală și fiind astfel apreciat ca întemeiat motivul comun din apelul pârâtului și al Parchetului.

Potrivit declarației martorei Tulea Adriana Constanța, reclamantul, înainte de arestare, derula mai multe afaceri cu produse petroliere și construcție de drumuri, părea un om de afaceri prosper, având mai multe autoturisme și fiind cunoscut ca un om cu bani, avea contracte cu Casial și cu Contrasimex și vindea vagoane întregi de păcură, iar, înainte de arestare, "reclamantul avea toate ușile deschise în mediul bancar", însă această probă singulară nu este de natură a dovedi caracterul cert al acestui prejudiciu.

Tot astfel se apreciază și în privința petitului privind suma de 117.690 USD, daune materiale, echivalent lei la cursul de schimb al BNR la data efectivă a plății, reprezentând dividende nerealizate din contractul de asociere nr. 103/05.06.2000 al S.C. Multirom Consultprest SRL cu Orașul Zărnești, constatând că în mod corect acest petit a fost respins de prima instanță și deci caracterul neîntemeiat al motivului de apel al reclamantului prin care se critică soluția aceasta.

Astfel, în mod corect Tribunalul a apreciat ca neîntemeiat acest petit, în condițiile în care acel contract, semnat ce este drept de primar, care avea calitatea de reprezentant al autorității locale, potrivit prevederilor Legii nr. 69/1991 privind administrația publică locală în vigoare la acel moment, nu a fost înregistrat la Primăria Zărnești, reclamantul nu mai deținea o licență de export valabilă și de asemenea nu s-a dovedit caracterul cert al prejudiciului.

Împrejurarea că neînregistrarea contractului nu îi este imputabilă reclamantului nu schimbă aprecierea instanței cu privire la nedovedirea prejudiciului.

Aspectul reliefat de martoră în sensul neexploatării pădurii ca urmare a arestării preventive a apelantului reclamant nu este de asemenea de natură a conferi caracter cert prejudiciului ce se pretinde că s-a produs, câtă vreme obținerea de profit și deci de dividende din derularea contractului în discuție depindea și de alți factori, iar exploatarea pădurii nu ar fi condus în mod automat, garantat la rezultatul prezentat de reclamant.

În plus față de cele reținute de prima instanță și similar celor arătate la analiza anterioară a celui alt petit care viza daune materiale decurgând din dividende, se constată și în privința acestui contract de asociere că nu s-a produs un minim de probe pentru dovedirea caracterului cert al unui astfel de prejudiciu.

Nu se poate reține declarația martorei Tulea Adriana Constanța, potrivit căreia, pe o perioadă de un an și jumătate înaintea arestării reclamantului, s-a derulat un contract de export lemn prin firma reclamantului, câtă vreme contractul de asociere cu orașul Zărnești s-a încheiat la data de 05.06.2000, cu o zi înainte de arestarea preventivă a reclamantului, iar împrejurarea că reclamantul a încheiat anterior alte contracte nu este suficientă pentru a considera că în privința celui încheiat cu orașul Zărnești era sigură obținerea unui profit.

Nici prin celelalte aspecte reliefate de martoră privind cumpărarea de către reclamant a unui funicular sau plata în avans a lemnului nu se poate considera că s-a dovedit un caracter cert al prejudiciului ce se cere a fi reparat.

Curtea reține că de fapt, prin cele două petite ce privesc daunele materiale decurgând din nerealizarea dividendelor, reclamantul a invocat producerea așa zisului prejudiciu de șansă, nereglementat de vechiul Cod civil, sub imperiul căruia au fost încheiate contractele de care se prevalează apelantul reclamant. Noul Cod civil face referire în art. 1385 alin. 4 C.civ., la „pierderea șanse de a obține un avantaj sau de a evita o pagubă”

Astfel, pentru ca un prejudiciu rezultat din pierderea unei șanse să aibă caracter cert și să fie reparabil, trebuie ca șansa să fie reală și serioasă, pierderea șansei să fie consecința directă a faptei ilicite, deci să existe un raport de cauzalitate direct, ceea ce înseamnă că prin

intervenția acelei fapte ilicite a fost în mod direct împiedicată producerea unui anumit eveniment de natură a-i crea victimei un avantaj sau de a-i ocaziona evitarea unei pierderi.

Or, nu se poate reține că reclamantul a dovedit că arestarea sa preventivă a fost în mod cert cauza care a împiedicat societatea să realizeze profitul din cele trei contracte invocate și pe reclamant să obțină dividendele solicitate.

Înscrisurile aflate la filele 113 și urm. din vol. II al dosarului de fond, constând în avize de însoțire a mărfii și facturi nu pot fi apreciate ca relevante, câtă vreme acestea sunt anterioare încheierii contractelor în discuție, putând eventual a fi luate în considerare în reținerea naturii activității prestate de către reclamant anterior arestării sale, respectiv de comercializare de produse petroliere, necontestată de către apelantul pârât și de către Parchet.

Nerelevante sub aspectul dovedirii daunelor materiale solicitate la punctele 3 și 4 din acțiune sunt și extrasele de cont de la filele 118 și urm. din același vol. II, fond, extrase din care rezultă doar lichidarea unui depozit constituit la dispoziția firmei Fusion Intertrade, care însă nu interesează sub aspectul în discuție.

Curtea constată însă întemeiat apelul reclamantului, sub aspectul criticilor vizând neacordarea daunelor materiale constând în cheltuielile judiciare efectuate în procesul penal ulterior încetării măsurilor preventive.

Se reține că dispozițiile art. 276 alin. 5 și 6 din Codul de procedură penală și cele ale art. 451 – 455 C.proc.civ. dau cadrul general de soluționare pe cale separată, în fața instanței civile, a pretențiilor constând în cheltuielile de judecată efectuate în cursul procesului penal de către cel cercetat sub acuzație penală și achitat prin hotărâre definitivă, în timp ce fundamentul obligării Statului la suportarea acestor cheltuieli este identificat în obligația de garanție care revine acestuia, ca titular al acțiunii penale – al cărei obiect e reprezentat de tragerea la răspundere penală a celor ce au săvârșit infracțiuni – care, finalizată fiind printr-o soluție de achitare, are semnificația pierderii procesului de către cel ce l-a inițiat (Statul român).

Astfel, pornind de la soluția de principiu consacrată prin dispozițiile art. 276 alin. 5 C.proc.pen.- potrivit cu care, în caz de achitare, persoana vătămată sau partea civilă este obligată să plătească inculpatului și, după caz, părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată sau de partea civilă – nu se poate deduce că atunci când acțiunea penală este pornită din oficiu, iar nu la sesizarea persoanei vătămate, inculpatul cercetat penal și achitat în final, trebuie să suporte singur costurile apărării sale din acest proces.

Prin urmare, în absența unei soluții legale contrare și în virtutea principiului echității, se înțelege că aceeași soluție legală consacrată expres prin dispozițiile art. 276 alin. 5 C.proc.pen., trebuie să funcționeze ori să fie valabilă și în cazul inculpatului care, cercetat din oficiu sub acuzația săvârșirii unei infracțiuni, este în final achitat, urmând a se determina în acest caz doar cel în sarcina căruia trebuie să fie stabilită obligația de plată a cheltuielilor de judecată, față de particularitatea că, potrivit art. 32 C.proc.pen., părțile în procesul penal sunt inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente.

Statul român, neavând calitatea de parte în procesul penal, nu ar putea fi obligat la suportarea cheltuielilor de judecată efectuate de reclamant pe parcursul urmăririi penale și al cercetării penale în instanță (faza de judecată), prin aplicarea directă a dispozițiilor procesuale referitoare la rambursarea cheltuielilor de judecată, respectiv a dispozițiilor art. 453 C.proc.civ. Obligarea Statului Român la suportarea cheltuielilor de judecată nu ar putea fi justificată nici pe tărâmul răspunderii civile delictuale de drept comun, care ar presupune reținerea caracterului ilicit al activității de cercetare și investigare a infracțiunilor ori de câte ori acestea nu ar fi finalizate cu o soluție de condamnare.

Nu se poate reține caracter ilicit faptei atunci când este vorba de îndeplinirea unei activități impuse sau permise de lege în limitele prescrise de aceasta (art. 1364 C.civ.), ca în ipoteza cercetării și investigării faptelor penale, după cum trimiterea în judecată prin rechizitoriu, urmată de achitare nu poate reprezenta în sine o faptă ilicită, în lipsa dovedirii în concret a unei fapte comise cu încălcarea legii de organele de urmărire penală, pe parcursul

procesului penal. O altă interpretare ignoră specificul cercetării judecătorești, care permite administrarea de probe în apărare, valorificarea nulităților în cazul actelor procedurale și impune, în mod nerezonabil și nerealist, ca la data întocmirii rechizitoriului și punerii în mișcare a acțiunii penale, procurorul să aibă certitudinea unei condamnări penale.

Dar, deși reține că soluționarea acțiunii deduse judecății are loc în cadrul procesual oferit de dispozițiile art. 276 alin. 5 și 6 C.proc.civ. și de art. 451 – 455 C.proc.civ., Curtea are în vedere, ca fundament al obligației de plată a cheltuielilor de judecată efectuate în procesul penal de către reclamant, obligația de garanție care revine Statului român, în calitatea sa de titular al acțiunii penale în virtutea căreia acesta are dreptul, obligația și puterea de a solicita tragerea la răspundere penală a persoanelor pentru săvârșirea de infracțiuni.

În justificarea acestei soluții, Curtea reține că Statul organizează și conduce activitatea judiciară. Ca subiect pasiv al pretensei infracțiuni, în calitatea sa de reprezentant al societății ale cărei valori au fost lezate, Statul a fost titularul acțiunii penale ce a avut ca scop cercetarea penală a reclamantului, declanșând din oficiu investigația și conducând, prin organele judiciare, procesul penal împotriva acestuia, astfel că soluția de achitare pronunțată la finalul cercetării judecătorești are semnificația pierderii procesului de către cel care l-a pus în mișcare.

Ca gestionar și organizator al activității judiciare în ansamblu și, în mod specific, al celei de urmărire, anchetare și tragere la răspundere a celor ce săvârșesc infracțiuni, Statul este cel care trebuie să suporte consecințele pierderii acțiunii penale exercitate, constând în cheltuielile de judecată efectuate de persoana față de care a solicitat tragerea la răspundere penală și care a fost achitată definitiv, doar în acest fel asigurându-se conținut și sens reglementării conținute în art. 276 alin.6 C.proc.pen., în acord cu care, în afara cazurilor reglementate expres în precedentele alineate, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

În considerarea acestor motive, se constată întemeiate criticile formulate de către apelantul reclamant, constatând de asemenea că se impune schimbarea în parte a sentinței cu privire la modul de soluționare a petitului având ca obiect daunele materiale reprezentate de cheltuielile judiciare și obligarea pârâtului Statul Român la suportarea cheltuielilor de judecată efectuate în procesul penal finalizat prin achitarea reclamantului.

Cu privire la quantumul acestora, se rețin fondate în parte susținerile apelantului reclamant, din încheierile de ședință și hotărârile judecătorești depuse rezultând că acesta a dovedit că a participat personal la 9 termene din dosarul penal, în fața Tribunalului Argeș, și respectiv 5 termene în fața Curții de Apel Alba Iulia. Tot astfel, nu s-a contestat că apelantul reclamant, în vederea prezentării la aceste termene, s-a deplasat din localitatea de domiciliu, Deva, jud. Hunedoara, la Pitești, respectiv Alba Iulia, efectuând deci, cu prilejul fiecărei înfățișări, o deplasare de 562 km (ruta fiind Deva-Pitești-Deva), respectiv de 141,2 km (pe ruta Deva- Alba Iulia – Deva).

De asemenea, efectuând un calcul al cheltuielilor determinate de aceste deplasări, raportându-ne la consumul mediu stabilit de art. 7 alin. 1 din HG nr. 714/2018, 7,5 l/100km, și la valoarea medie a carburantului de 7,05 lei /l, din prezent (valoare la care se raportează instanța deoarece, oricum dacă s-ar lua în calcul prețul carburantului de la datele deplasărilor, s-ar impune o actualizare a acestuia, pentru a se asigura respectarea principiului reparării integrale a prejudiciului), rezultă un quantum total al cheltuielilor de deplasare de 3047,69 lei (2674,4 lei pentru cele 9 deplasări pe ruta Deva-Pitești-Deva și 373,29 lei pentru cele 5 pe ruta Deva-Alba Iulia-Deva).

Reține Curtea că, potrivit dispozițiilor legale menționate anterior, deplasarea cu autoturismul, potrivit art. 6 alin. 1 lit. f, se poate face numai cu aprobarea prealabilă a conducătorului autorității sau instituției publice, atât pentru persoana delegată sau detașată în proprietatea sau folosința căreia se află autoturismul, cât și pentru persoanele din cadrul aceleiași autorități asau instituții publice care se deplasează împreună cu aceasta. În acest caz, persoana delegate sau detașată în proprietatea sau folosința căreia se află autoturismul va primi contravaloarea a 7,5 litri carburant la 100 km parcurși pe distanța cea mai scurtă.

Dispozițiile legale anterior citate, deși se referă la decontarea cheltuielilor de transport ale salariaților autorităților / instituțiilor publice, delegați sau detașați, în lipsa altor criterii legale de apreciere, sunt aplicate în practică pentru determinarea acestui tip de cheltuieli, fără a fi obiect de controversă.

Prin urmare, Curtea, având în vedere și lipsa opoziției pârâtului și Parchetului, pentru determinarea cuantumului cheltuielilor de deplasare, se va raporta la calculul efectuat de apelantul reclamant, constatând că, pentru o singură deplasare pe ruta Deva – Pitești și retur, apelantul reclamant avea nevoie de 42,15 litri de carburant (562 km x 7,5 l/100), respectiv de 10,59 litri de carburant pentru o deplasare pe ruta Deva-Alba Iulia-Deva.

Instanța are în vedere numai acele deplasări efectuate de către reclamant în vederea soluționării fondului cauzei penale, apreciind că nu pot forma obiect de reparație pe această cale cheltuielile efectuate pentru verificarea legalității măsurii arestării preventive, întrucât deplasările efectuate în acest scop nu prilejuiau costuri.

În privința cheltuielilor constând în onorariile apărătorilor aleși pentru a-i oferi asistență/reprezentare juridică în procesul penal, Curtea constată că, deși reclamantul nu a depus contracte încheiate în acest scop, din aceleași încheieri și hotărâri judecătorești, rezultă că în dosarul penal apelantul reclamant a fost reprezentat/asistat de un număr de 7 apărători aleși, și întrucât nu s-a putut dovedi cuantumul onorariilor stabilite și achitate, instanța se va raporta la Ghidul orientativ al onorariilor minimale percepute în procesul penal.

În consecință, va stabili că reclamantului i se cuvine suma totală de 16.590 lei reprezentând onorarii minimale, calculate astfel: pentru luarea și verificarea legalității măsurii preventive, suma de 870 lei, potrivit pct. 3.2 din amintitul ghid, pentru fiecare din cei trei apărători (Arghire, Ștefan Emilia și Mușetescu) care i-au asigurat apărarea; pentru fond, suma de 2900 lei, potrivit pct. 4.10 din același ghid, pentru reprezentarea în fața Tribunalului Argeș prin avocat Sorescu Florentin la data de 25.06.2002 și aceeași sumă pentru același apărător, la data de 27.05.2010, în fața aceleiași instanțe; pentru reprezentarea la Tribunalul Alba, la data de 25.11.2013, prin avocat Toma, aceeași sumă de 2900 lei; pentru reprezentarea la Curtea de Apel Alba Iulia la termenele din 06.05.2005 (avocat Mureșan, substituit de avocat Hațegan), și respectiv la termenul din 17.04.2007, suma de câte 2640 lei (potrivit pct. 5 din ghid).

Curtea, în acordarea acestor daune, are în vedere certitudinea efectuării de către reclamant a cheltuielilor ce constau în onorariile avocaților aleși să îl reprezinte în procesul penal, fiind puțin probabil că aceștia l-au asistat/reprezentat pro bono, astfel că, în acord cu jurisprudența CEDO (cauza Gore c. Moldovei), se raportează la nivelul onorariilor minimale din prezent din statul pârât, o raportare la data efectuării acestor cheltuieli, impunând, așa cum s-a arătat anterior la cheltuielile de deplasare, actualizarea acestora.

Curtea nu are în vedere cheltuielile de deplasare efectuate de apărătorii aleși pentru a se prezenta la instanță, câtă vreme reclamantul nu a dovedit că a existat o înțelegere în sensul ca acestea să fie suportate de reclamant în mod separat de onorariu.

Totodată, Curtea apreciază că reclamantul nu a dovedit cazarea într-o unitate hotelieră, și deci efectuarea unor cheltuieli de cazare cu prilejul deplasărilor la instanțe, pretențiile cu acest titlu fiind neîntemeiate, și tot astfel se apreciază ca fiind și cele care privesc cheltuielile cu masa, având în vedere că acestea nu constituie cheltuieli pe care reclamantul le-ar fi suportat doar atunci când se prezenta la instanță.

Concluzionând, Curtea va admite în parte acest petit, obligând pârâtul la plata către reclamant a sumei de 19.638 lei reprezentând cheltuieli judiciare în procesul penal.

În privința ultimului motiv de apel cuprins în memoriul de apel declarat de paratul Statul Roman, cel ce vizează cheltuielile de judecată în cuantum de 5300 de lei la care a fost obligat, motiv ce s-a impus a fi analizat la finalul considerentelor, ca urmare a soluției adoptate cu privire la toate apelurile formulate în cauză, retine instanța ca apelantul pârât contestă obligarea sa la plata acestora, apreciind că se impune reformarea acestei soluții ca urmare a reformării soluției date pe fond.

Criticile sunt neintemeiate. Situatia premisa definita de norma legala, art. 453 C.pr.civ., respectiv pierderea procesului de catre partea ce va fi obligata la suportarea cheltuielilor de judecata, este indeplinita, reclamantul castigand, chiar și în urma reformării sentinței în apel, în actiunea îndreptata împotriva Statului Român prin Ministerul Finantelor privind obligarea la acordarea de reparatii, chiar și numai în parte, ceea ce legitimeaza solutia de obligare a paratului la plata cheltuielilor de judecata, în integralitate, nefiind exprimate nemulțumiri referitoare la aplicabilitatea art 453, al 2 Cpc.

Așadar, nefondat s-a cerut înlăturarea obligației pârâtului de a suporta cheltuielile de judecată, soluția propusă de apelant fiind rezultatul unei interpretări eronate a criteriilor prevăzute de art. 451 alin. 2 Cod procedură civilă, aptă să aducă prejudicii reclamantului, pus în postura de a nu-si vedea recuperate aceste cheltuieli, cu toate că nu se află în culpă procesuală.

Cheltuielile solicitate constituie cheltuieli necesare care au fost făcute în mod real în limita unui quantum rezonabil, fiind astfel în concordanță și cu criteriile de apreciere prevăzute în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv hotărârile pronunțate în cauzele Costin împotriva României, și, respectiv, Străin și alții împotriva României.

De asemenea, în privința acordării de către prima instanță a cheltuielilor de transport se constată că acestea sunt incluse de dispozițiile art. 451 alin. 1 în categoria cheltuielilor de judecată, fiind datorate și acestea de pârât.

Față de aceste considerente și de dispozițiile art. 480 alin. 1 C.pr.civ., Curtea va admite apelurile, va schimba în parte sentința apelată, astfel cum a fost îndreptată prin încheierile de ședință pronunțate la 1.11.2021 și 5.07.2022, în sensul că va admite în parte acțiunea precizată formulată de reclamantul Niță Cristian Marius.

Va respinge pentru autoritate de lucru judecat capătul de cerere privind acordarea daunelor morale pentru ziua de 6.06.2000.

Va respinge ca nefondate capetele de cerere privind acordarea daunelor materiale reprezentând dividende nerealizate.

Va admite în parte capătul de cerere având ca obiect daune morale în sensul că va obliga pârâtul Statul Român la plata daunelor morale către reclamantul Niță Cristian Marius astfel: suma de 2051 lei daune morale pentru o zi de arestare nelegală (25.04.2001), suma de 64.400 EURO la cursul BNR de la data plății efective pentru arestare nedreaptă (07.06.2000-24.04.2001) și suma de 20.000 EURO la cursul BNR de la data plății efective reprezentând prejudiciu de imagine și pentru afectarea sănătății reclamantului.

Va admite în parte capătul de cerere privind acordarea daunelor materiale constând în cheltuieli judiciare din procesul penal și va obliga pârâtul Statul Român la plata sumei de 19.638 lei.

Având în vedere modul de soluționare a cauzei, față de dispozițiile art. 453 alin. 1 C.pr.civ., va respinge cererea apelantului reclamant Niță Cristian Marius privind acordarea cheltuielilor de judecată efectuate în apel.

Se va menține restul dispozițiilor sentinței privind obligarea pârâtului Statul Român la plata cheltuielilor de judecată în cuantum de 5300 lei.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E:

Admite apelurile formulate de reclamantul Niță Cristian Marius, cu domiciliul procesual ales la Cabinet avocat Zeiler Cristian, cu sediul în Deva, str. Călugăreni, nr. 29,

județul Hunedoara, pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor, cu sediul în București, B-dul Libertății, nr. 16, Sector 5 și Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj, cu sediul în Craiova, str. Libertății, nr. 9, Județul Dolj, împotriva sentinței civile nr. 548 de la septembrie 2021 și a încheierii de la 05 iulie 2022, ambele pronunțate de Tribunalul Dolj – Secția I Civilă, în dosarul nr. 5090/63/2017, având ca obiect pretenții.

Schimbă în parte sentința apelată, astfel cum a fost îndreptată prin încheierile de ședință pronunțate la 1.11.2021 și 5.07.2022.

Admite în parte acțiunea precizată formulată de reclamantul Niță Cristian Marius.

Respinge pentru autoritate de lucru judecat capătul de cerere privind acordarea daunelor morale pentru ziua de 6.06.2000.

Respinge ca nefondate capetele de cerere privind acordarea daunelor materiale reprezentând dividende nerealizate.

Admite în parte capătul de cerere având ca obiect daune morale în sensul că:

Obligă pârâtul Statul Român la plata daunelor morale către reclamantul Niță Cristian Marius astfel: suma de 2051 lei daune morale pentru o zi de arestare nelegală (25.04.2001), suma de 64.400 EURO la cursul BNR de la data plății efective pentru arestare nedreaptă (07.06.2000-24.04.2001) și suma de 20.000 EURO la cursul BNR de la data plății efective reprezentând prejudiciu de imagine și pentru afectarea sănătății reclamantului.

Admite în parte capătul de cerere privind acordarea daunelor materiale constând în cheltuieli judiciare din procesul penal și obligă pârâtul Statul Român la plata sumei de 19.638 lei.

Respinge cererea apelantului reclamant Niță Cristian Marius privind acordarea cheltuielilor de judecată efectuate în apel.

Menține restul dispozițiilor sentinței privind obligarea pârâtului Statul Român la plata cheltuielilor de judecată în cuantum de 5300 lei.

Cu recurs la ICCJ, în termen de 30 de zile de la comunicare, cale de atac ce se va depune la Curtea de Apel Craiova.

Pronunțată în ședință publică azi, 18.12.2023.

Președinte,
Simona Daniela Grigorașcu

Judecător,
Emilia Bălțeanu

Grefier,
Sanda Cîrștea

Red.jud.: S.D.Grigorașcu
Tehn.S.C 6 ex./20.12.2023
Jud.fond: D.F.Stancu